

Hermanis Paukšs

**BALOŽA SKELETS**  
(atmodas laika groteska 2 cēlienos)

DARBOJAS

FERDINANDS LUŠS – SKOLAS DIREKTORS  
INESE – SKOLNIECE  
SKOLOTĀJA BALODE – MĀCĪBU DAĻAS VADĪTĀJA  
RĪTIŅŠ – SKOLOTĀJS  
SAKTIŅA – SKOLOTĀJA  
STRAZDIŅŠ – DIREKTORA VIETNIEKS  
INESES MĀTE  
IZGLĪTĪBAS MINISTRS  
ĀRSTS  
SKOLAS SARGS  
JAUNAIS SKOLAS SARGS  
PĒC VAJADZĪBAS SANITĀRI, CITI SKOLOTĀJI, SKOLNIEKI

**1. CĒLIENS**

**1. EPIZODE**

KAD ATVERAS PRIEKŠKARS, SKATUVES CENTRĀ UZ PAAUGSTINĀJUMA STĀV FERDINANDS UN IZGLĪTĪBAS MINISTRS AR SARKANU KAROGU ROKĀS. MALĀ SĒŽ SKOLOTĀJI – IZRĀDES PERSONĀŽI. ATSKAN LATVIJAS PSR HIMNAS IEVADS FANFARU IZPILDĪJUMĀ. MINISTRS SVINĪGI PASNIEDZ KAROGU FERDINANDAM. ZĀLĒ SĀKAS VĒTRAINAS OVĀCIJAS. REDZĒDAMS, KA APLAUSI UN BRAVO SAUCIENI NEGRIB RIMTIES, FERDINANDS ATDOD KAROGU ATPAKAĻ MINISTRAM.

FERDINANDS. Pasniedziet to vēlreiz, citādi pūlis neliksies mierā.

NEDAUDZ APMULSIS, MINISTRS PASNIEDZ KAROGU VĒLREIZ. ZĀLI PĀRŠALC HISTĒRISKAS SAJŪSMAS VILNIS. APLAUSI, SVILPIENI UN SAUCIENI “BIS!”, UN MINISTRS KAROGU PASNIEDZ TREŠOREIZ. SAJŪSMA ZĀLĒ TURPINA AUGT, MINISTRAM NĀKAS KAROGU PASNIEGT VĒL UN VĒL, LĪDZ ZĀLE BEIDZOT NOMIERINĀS UN VISI KOPĀ SVINĪGI NODZIED SKOLAS HIMNU:

Jel iededz, dzimtā skola,  
Man krūtīs optimismu –  
Es svinīgi tev solu,  
Būt atbildīgs par visu!

HIMNA PACILĀJOŠI TUVOJAS BEIGĀM, KAD IZGLĪTĪBAS MINISTRAM PIEPEŠI SAĻOGĀS KĀJAS UN VIŅŠ NOKRĪT.

FERDINANDS (noliecas pie ministra). Jums slikti? Jūs izskatāties tik bāls!

MINISTRS. Jums ir ļoti laba skola... Es pie tādām neesmu pieradis...

FERDINANDS. Celieties, un iesim pie manis uz kabinetu. Tur pie konjaka glāzes jums noteikti kļūs labāk.

MINISTRS. Jā, tas tā varētu būt... (Ar Ferdinanda palīdzību pieceļas un kopā ar viņu atstāj skatuvi.)

BALODE. Ak Dievs, kāda nelaime...

SAKTIŅA (Rītiņam). Direktors jūs aicina pie sevis. Viņš lūdz jūs ierasties nekavējoties...

RĪTIŅŠ. Jā... Es skrienu...

## 2. EPIZODE

### DIREKTORA KABINETS.

FERDINANDS SĒŽ PIE RAKSTĀMGALDA UN LASA AVĪZI. PIE DURVĪM ATSKAN KLAUVĒJIENS.

FERDINANDS. Ienāciet!

IENĀK RĪTIŅŠ.

RĪTIŅŠ. Man teica, ka jūs vēloties mani redzēt...

FERDINANDS. Jā. Sēdieties.

RĪTIŅŠ APSĒŽAS.

FERDINANDS. Vai jūs nojaušat, kāpēc tikāt aicināts?

RĪTIŅŠ. Tam droši vien ir kāds sakars ar ministra nāvi...

FERDINANDS. Ar kāda ministra?

RĪTIŅŠ. Ar izglītības ministra...

FERDINANDS. Vai tad viņš ir miris?

RĪTIŅŠ. Es nezinu... Tā runā...

FERDINANDS. Kas runā?

RĪTIŅŠ. Skolā...

FERDINANDS. Kurš?

RĪTIŅŠ. Daudzi...

FERDINANDS. Kādi daudzi? Jums taču to pateica konkrēts cilvēks?

RĪTIŅŠ. Jā...

FERDINANDS. Kurš?

RĪTIŅŠ. Skolotāja...

FERDINANDS. Kura skolotāja? Katrai skolotājai taču ir konkrēts vārds un uzvārds. Vismaz līdz šim tā bija.

RĪTIŅŠ. Nezinu... Es viņas visas vēl nepazīstu...

FERDINANDS. Tad iesaku jums pēc iespējas ātrāk viņas visas iepazīt. Citādi kādā jaukā dienā var izrādīties, ka esat vienīgais idiots mūsu skolā.

RĪTIŅŠ. Tātad ministrs ir dzīvs?

FERDINANDS. Nezinu. Pirms desmit minūtēm ministrs sveiks un vesels izgāja no mana kabineta, bet pirms septiņām minūtēm es pa logu redzēju, kā viņš iekāpj savā volgā un aizbrauc. Ja šo septiņu minūšu laikā ministrs ir paguvis nomirt, tad rīt mēs to uzzināsim no avīzēm. Šīsdienas avīzēs nekrologa vēl nav.

RĪTIŅŠ. Bet kāpēc tad jūs mani aicinājat?

FERDINANDS. Tāpēc, ka nav pieņemts drūmi blenzt grīdā, kad pārējie skolas darbinieki gaviļē par ceļojošā karoga pasniegšanu.

RĪTIŅŠ. Es atvainojos...

FERDINANDS. Man, protams, ir pilnīgi vienalga, ko jūs šādos brīžos jūtat, bet zināmu entuziasmu izrādīt vajag – tas pieder pie dižās sociālās spēles, kuru mēs visi kopīgi te spēlējam.

RĪTIŅŠ. Es atvainojos...

FERDINANDS. Vai jūs man piekrītat?

RĪTIŅŠ. Jā...

FERDINANDS. Tad ejiet.

SKOLOTĀJS RĪTIŅŠ PIECEĻAS UN DODAS UZ DURVĪM, BET TUR APSTĀJĀS.

FERDINANDS. Kas vēl?

RĪTIŅŠ. Es gribētu jums izkratīt sirdi...

FERDINANDS. Lūdzu. Kratiet.

RĪTIŅŠ. Es esmu iemīlējis...

FERDINANDS. Apsveicu. Tomēr iesaku kāzas atlikt līdz vasaras brīvlaikam. Jūlijs šādiem pasākumiem ir vispiemērotākais mēnesis. Kad bites zaros dūc.

RĪTIŅŠ. Es esmu nelaimīgi iemīlējis...

FERDINANDS. Tad aizmirstiet šo stervu un pasteidzieties atrast meiteni, kas izrādīsies jūsu mīlestības cienīga.

RĪTIŅŠ. Tas nav tā... Es esmu iemīlējis skolniecē... Mūsu skolas audzēknē...

FERDINANDS. Tā gadās. Arī man tā ir gadījusies. Bet, kā redzat: nekas ļauns nav noticis. Visas manas šāda veida mīlestības ir sekmīgi pabeigušas skolu un pēc tam laimīgi apprecējušās ar citiem, bet es – nodziedu “Jel iededz, dzimtā skola, man krūtīs optimismu!” un vēl arvien dzīvoju vecpuišī. Iesaku arī jums to pašu.

RĪTIŅŠ. Nelīdz... Es jau gandrīz mēnesi tā dziedu... Bet optimisms neiededzas...

FERDINANDS. Vai jūs savai iemīļotajai kaut ko mācāt?

RĪTIŅŠ. Jā...

FERDINANDS. Tad iegrieziet viņai nepelnīti pāris neapmierinošas atzīmes – šāda rīcība pilnībā aizstāj veselīgu dzimumaktu.

RĪTIŅŠ. Tas nav iespējams... Neapmierinošas atzīmes viņai var ielikt tikai pelnīti... Es viņai šad tad nepelnīti iegriežu kādu apmierinošu atzīmi... Bet tas tikai pastiprina manas mokas... Jo klāt nāk sirdsapziņas pārmetumi... Par pedagoga necienīgu rīcību...

FERDINANDS. Nav tāda jēdziena pedagogijā kā “sirdsapziņas pārmetumi”.

RĪTIŅŠ. Jūs esat ciniķis...

FERDINANDS. Tad kļūstiet arī jūs par tādu! Pedagogam ir jābūt ciniķim! Tikai ciniķis ir spējīgs izveidot no skolniekiem pilnvērtīgus sabiedrības locekļus! Kā sauc jūsu iecerēto?

RĪTIŅŠ. Inese... Inese Jansone...

FERDINANDS. Un kurā klasē viņa mācās?

RĪTIŅŠ. Devītajā... Devītajā “a”...

FERDINANDS. Cik gadu?

RĪTIŅŠ. Man?

FERDINANDS. Nē, viņai.

RĪTIŅŠ. Piecpadsmit...

FERDINANDS. Vai pirmklasnieces jūs neinteresē?

RĪTIŅŠ. Nē...

FERDINANDS. Un astoņpadsmitgadīgas abiturientes?

RĪTIŅŠ. Tikai Inese Jansone...

FERDINANDS. Labi. Es pacientīšos veltīt nedaudz laika šai problēmai. Bet jūs tikmēr pavērojiet skolotājas. It sevišķi – neprecētās. Varbūt, ka jums tomēr kāda iepatīkas.

SKOLOTĀJS RĪTIŅŠ NOPŪŠAS.

FERDINANDS. Vai kļuva vieglāk?

RĪTIŅŠ. Nedaudz...

FERDINANDS. Tad ejiet.

### 3. EPIZODE

DEVĪTĀ "A" KLASE.

IVENĀK FERDINANDS. VISI PIECEĻAS.

FERDINANDS. Labdien, bērni.

BĒRNI UN SKOLOTĀJA BALODE. Lāb – dien!

FERDINANDS. Es gribētu parunāt ar skolnieci Inesei Jansoni zem četrām acīm. Vai jūs man to neatļautu?

BALODE. Bet protams, biedri direktor! Nāciet, bērni – direktors grib parunāt ar mūsu Inesīti – iziesim uz brītiņu ārā! Tu, Inesīt, paliec!

VISI, IZNEMOT FERDINANDU UN INESI, ORGANIZĒTI IZIET NO KLASES.

FERDINANDS (sev). Ak Dievs, cik viņa ir bērnišķīga! Tomēr jāatzīst, ka meitenes fiziskie dotumi nav peļami – var saprast skolotāja Rītiņa aizraušanos, ja to vērtē no nepieredzējuša cilvēka pozīcijām. Tikai no kurienes viņa rāvusi tik muļķīgu sejas izteiksmi? (Inesei.) Tātad jūs esat Inese Jansone?

INESE. Jā...

FERDINANDS. Vai sen mācāties mūsu skolā?

INESE. No pirmās klases...

FERDINANDS. Un kā jums šeit patīk?

INESE. Patīk...

FERDINANDS. Jums droši vien te ir daudz draugu?

INESE. Jā...

FERDINANDS. Vai ir arī ienaidnieki?

INESE. Nav...

FERDINANDS. Tas ir savādi... Kā cilvēkam var nebūt ienaidnieku?... Vai tiešām jūs esat tik neparasti laba?

INESE. Es nezinu...

FERDINANDS. Varbūt jūs nemaz neesat meitene, bet tikai uz brīdi mūsu vidū nolaidies eņģelis?

INESE. Es nezinu...

FERDINANDS. Tātad jūs tomēr pieļaujat iespēju, ka varētu būt arī eņģelis?

INESE. Nē... nepieļauju...

FERDINANDS. Un kāpēc gan ne?

INESE. Es nezinu...

FERDINANDS. Kā jūs mācāties?

INESE. Ne sevišķi labi... Bet es cenšos...

FERDINANDS. Kāpēc?

INESE. Es nezinu...

FERDINANDS. Ko jūs nezināt? To, kāpēc ne sevišķi labi mācāties, vai to, kāpēc cenšaties?

INESE. Kāpēc nemācos...

FERDINANDS. Vai esat apmierināta ar to, kā skolā pret jums izturas?

INESE. Esmu...

FERDINANDS. Vai skolotāji jums pāri nedara?

INESE. Nē...

FERDINANDS. Nekādu pretenziju ne pret vienu skolas darbinieku jums nav?

INESE. Nav...

FERDINANDS. Ko jūs domājat par skolotāju Rītiņu?

INESE. Neko...

FERDINANDS. Vai jums ir kāds sevišķi mīļš mācību priekšmets?

INESE. Dziedāšana...

FERDINANDS. Vai skolas korī dziedat?

INESE. Dažreiz dziedu...

FERDINANDS. Vai fizikultūra jums patīk?

INESE. Ne visai...

FERDINANDS. Kā sauc Brazīlijas galvaspilsētu?

INESE. Puertoriko...

FERDINANDS. Cik ir kvadrātsakne no deviņi?

INESE. Trīs...

FERDINANDS. Labi, Inese. Man jūsu atbildes patika. Tās liecina par možu un attīstītu prātu. Novēlu jums sekmes mācībās un laimi personiskajā dzīvē.

INESE. Paldies...

#### 4. EPIZODE

##### FERDINANDU KABINETĀ APMEKLĒJA

RĪTIŅŠ. Es dzirdēju – jums esot bijusi konfidenciāla saruna ar Inesi Jansoni...

FERDINANDS (neatraudamies no avīzes). Jā.

RĪTIŅŠ. Es ceru, ka jūs viņai nestāstījāt par manām jūtām?

FERDINANDS. Nē. Es biju ļoti delikāts.

RĪTIŅŠ. Un kāda viņa jums likās?

FERDINANDS. Ļoti erudīta meitene. Par to nepārprotami liecina viņas kāju teicamā formā un progresējošais krūšu rādiuss. Vienīgi sejas izteiksme šķiet pārāk mulķīga pat viņas vecuma jaunavai.

RĪTIŅŠ. Bet acis! Vai jūs ievērojāt, kādas viņai ir acis? It sevišķi tad, kad viņa smejas!

FERDINANDS. Par mani viņa neatļāvās smieties.

RĪTIŅŠ. Vai tagad jūs saprotat, kāpēc es esmu viņā tik neprātīgi iemīlējies?

FERDINANDS. Nesaprotu, bet cenšos.

RĪTIŅŠ. Un ko man tagad darīt?

FERDINANDS. Es jums ieteiktu pārkvalificēties par fizikultūras skolotāju. Mūsu skolā, kad jūs te vēl nestrādājāt, bija viens tāds fizikultūras skolotājs. Kad meitenes leca pāri bukam, viņš mēdza tās aiz krūtīm maigi pieturēt. Lai kāda nejauši nenokristu un neiegūtu grūti ārstējamu traumā. Tiesa, meiteņu traumatisms viņa nodarbībās bija ievērojami lielāks nekā pie citiem fizikultūras skolotājiem, toties trīsdesmit deviņu gadu vecumā viņš mira ar infarktu. Cik jums gadu?

RĪTIŅŠ. Divdesmit trīs...

FERDINANDS. Tātad vēl gadus sešpadsmit varat ne par ko neuztraukties. Ceru, ka šai laikā jūsu attiecības ar Inesi Jansoni ievirzīsies jums abiem un sabiedrībai pieņemamās sliedēs.

RĪTIŅŠ. Jūs varat neticēt! Bet es viņas dēļ jūku prātā! Katru nakti sapņos es redzu viņu, viņu un tikai viņu! Es vairs nespēju bez viņas dzīvot! Es saprotu, ka tā jau ir mānija, nevis mīlestība, bet šī mānija ir radusies no mīlestības, kas nespēj gūt piepildījumu!

FERDINANDS. Ja jau lieta ir tik nopietna, tad mēģiniet gūt piepildījumu.

RĪTIŅŠ. Kā jūs to domājat?

FERDINANDS. Vai nu izvarojiet šo sasodīto Inesi Jansoni, ja nespējat pavest, vai arī lietojiet trankvilizatorus, ja neesat ar mieru kastrēties.

RĪTIŅŠ. Un to sakāt man jūs?!

FERDINANDS. Protams. Te es jums esmu tēva vietā.

RĪTIŅŠ. Jūs liekat man priekšā – izvarot skolnieci?!

FERDINANDS. Ja jums šis priekšlikums liekas tik nepieņemams, tad uzaiciniet viņu uz kino.

RĪTIŅŠ. Bet pēc kā tad tas izskatīsies?!

FERDINANDS. Tad bildiniet viņu.

RĪTIŅŠ. Vai jums prāts! Viņai taču ir tikai piecpadsmit gadu!

FERDINANDS. Tas ir sīkums. Kamēr nokārtosiet visas formalitātes un iepazīsieties ar jaunajiem radiem – būs jau sešpadsmit. Esmu pārliecināts, ka viņas vecāki neiebildīs pret laulībām ar tik inteliģentu un nosvērtu jaunekli, turklāt – apveltītu ar augstāko pedagoģisko izglītību.

RĪTIŅŠ. Viņai ir tikai māte...

FERDINANDS. Jo labāk. Nevajadzēs tērēt naudu konjakam. Es jūsu vietā nekavētos. Paķeriet tuvākajā veikalā noplukušu asteru pušķi un steidzieties ko kājas nes pie Ineses Jansones mātes lūgt savas pastulbās aitiņas roku.

RĪTIŅŠ. Jūs atļāvēties necienīgi izteikties par manu iemīļoto. Es pieprasu gandarījumu!

FERDINANDS. Lūdzu. (Noliek uz galda rubli.) Es ceru, ka ar šo jums pietiks?

SKOLOTĀJS RĪTIŅŠ APGRIEŽAS UN, NE VĀRDA NETEICIS, LĒNI IZIET NO KABINETA.

## 5. EPIZODE

### FERDINANDA DZĪVOKLIS

FERDINANDS AIZMIDZIS GUĻ GULTĀ, VIŅAM SAPNĪ PARĀDĀS INESE. TĒRPTA BALTĀ, CAURSPĪDĪGĀ KLEITIŅĀ, VIŅA SKRIEN PA BEZGALĪGU, SAULES PIELIETU PIENĒŅU PĻAVU, UN CAURI KLEITAS GAISĪGAJAM AUDUMAM NEPĀRPROTAMI VĪD MEITENES KRŪŠU GALIŅI. FERDINANDS METAS MEITENEI PAKAĻ.

FERDINANDS (k dzied). Uzvelc taču krūšturi, maita tāda!

INESE GAVILĒDAMA SKRIEN TIK UZ PRIEKŠU.

FERDINANDS (ik pa brīdim apstājas un dzied). Uzvelc taču krūšturi, maita tāda! Uzvelc taču krūšturi, maita tāda! (Skriedams.) Ak, Dievs! Jel dod man spēku apstāties! (Pamostas.) Ak Dievs!... Par ko tu man uzsūti šādus murgus?!...Vai tiešām es būtu iekārojis šo mazo palaistuvi? Laikam taču ne... Nav iespējams iekārot skolnieci, kurai piemīt tik muļķīga sejas izteiksme... Būs jāpiezvana skolotājai Balodei... (Uzgriež numuru.)

BALODE (savā gultā paceļ blakus stāvoša tālruņa klausuli). Lūdzu?

FERDINANDS. Skolotāja Balode?

BALODE. Jā – es klausos...

FERDINANDS. Cik abortu jums no manis jau ir bijis?

BALODE. Septiņi...

FERDINANDS. Vai nevēlaties astoto?

BALODE. Jā... labprāt... Tikai šobrīd pie manis ir iebraukuši vecāki no laukiem...

FERDINANDS. Es ceru, ka viņus nepamodināju?

BALODE. Nē... laikam guļ... Cik, lūdzu, tagad ir pulkstenis?

FERDINANDS. Nedaudz pāri pieciem. Vai šādā laikā direktori drīkst aicināt pie sevis ciemos augsti tikumīgas mācību daļas vadītājas?

BALODE. Jā... protams... Kā jūs domājat – cik daudz laika tas varētu prasīt?

FERDINANDS. Kas?

BALODE. Labi, direktor... Gaidiet!...

## 6. EPIZODE

### TURPAT PĒC KĀDA LAIKA

FERDINANDS. Jūs esat satraukta?

BALODE. Jā... Es vienmēr stipri satraucos... kad jūs man izrādāt savu uzmanību... Vai man pašai tagad izģērbties... vai varbūt jūs vēlēsit mani izģērbt?...

FERDINANDS. Izģērbt savas apzinīgākās padotās ir katra skolas direktora svēts pienākums. Jūs drebat?

BALODE. Nepievērsiet uzmanību... Dariet visu, ko šai situācijā uzskatāt par nepieciešamu...

FERDINANDS (sev). Ļoti tīrīga un kārtīga sieviete. Esmu pareizi rīkojies, tieši viņu izraudzīdamies par savu mīļāko. (Balodei.) Jūs salstat?

BALODE. Nē... es trīcu no uztraukuma... Piedodiet, ja tā nav pareizi...

FERDINANDS. Varbūt vēlaties vispirms kaut ko ieēst? Varu piedāvāt kafiju.

BALODE. Ja es vēl nebūtu izģērbta... tad varbūt tiešām neiebilstu pret nelielām brokastīm... bet tagad... ja es drīkstu izvēlēties... labāk vispirms pagodiniet mani ar savu tuvumu... jo jūtu, ka šobrīd nespēju neko ieēst...

FERDINANDS (sev). Cik patīkami. Viņas kailais, drebošais augums pilnīgi izdzēš nakts murgainās vīzijas... Un es jau baidījos, ka mana iztēle uz mūžu ir piesārņota ar Ineses Jansones lēkājošajiem pupiem... (Atviegloti iesmejas.)

BALODE. Vai es izturos mulķīgi?

FERDINANDS. Nē – es priecājos, ka jūsu augums tikpat kā neko nav zaudējis no sava valdzinošā svaiguma.

BALODE. Tas ir mans pienākums – censties to pēc iespējas ilgāk saglabāt jūsu vajadzībām... Lai gan gadi... protams... dara savu darāmo..."

FERDINANDS. O, jums vēl nav iemesla sūdzēties par gadiem!

BALODE. Es jums pateicos... bet trīsdesmit četri... tomēr nav vairs divdesmit viens... kad man bija tā laime... vēl kā necilai praktikantei... jums pirmoreiz piederēt...

FERDINANDS. Es jūs tagad labprāt aiznestu līdz gultai, bet baidos, ka varu pa ceļam nejauši nomest zemē.

BALODE. Ko jūs, direktor! Es taču pati varu aiziet! Pateicos jums par rūpēm... (Gultā.) Piedodiet... ka... es... tā... trīcu!...

FERDINANDS. Nekas. Man patīk, ja padotie manā klātbūtnē trīc – tas liecina, ka es viņiem esmu autoritāte. Bet mani apgrūtina fakts, ka jūs esat tik cieši saspiedusi kopā ceļus.

BALODE. Piedodiet... Es pati nesaprotu... kas ar manām kājām ir noticis... Es labprāt tās turētu citādi... bet tās ir kā salīpušas... Varbūt tie ir krampji?...

FERDINANDS. Iespējams. Es neesmu speciālists šajos jautājumos. Kamēr krampji pāriet, jūs varētu nostāties uz ceļiem un pieliekties – varbūt tādējādi mums izdotos realizēt iecerēto pasākumu?

BALODE. Bet vai šī poza ir pedagoģes cienīga?

FERDINANDS. Bet ko lai dara, ja jums kājas ir sarāvuši krampji? Turklāt šeit nav neviena, izņemot mani, kas varētu jūs redzēt un jūsu rīcību nosodīt. Es personiski jūs pilnībā attaisnoju, jo šo, padomju skolotāju diskreditējošo pozu jūs esat ieņēmusi pēc savas skolas direktora padoma. Mums reizēm jābūt elastīgākiem un jāprot pieņemt kompromisa lēmumus. Īpaši tas ir attiecināms uz pozām. (Sev.) Tas tomēr ir patīkami... Kāpēc es ar to tik reti nodarbojos?

## 7. EPIZODE

### DIREKTORA KABINETS

FERDINANDS (paver durvis). Acumirkli, godātais kolēģi! Vai jūs nebūtu tik laipns un nepārmītu pāris vārdus ar mani?

RĪTIŅŠ. Man ir stunda.

FERDINANDS. Pēc piecpadsmit minūtēm.

RĪTIŅŠ. Man ir jāsatavojas.

FERDINANDS. Kopš kura laika skolotāji sākuši gatavoties stundām? Vai varbūt jūs esat nolēmis atkal izlekt?

RĪTIŅŠ. Es vienmēr gatavojos.

FERDINANDS. Labi. Varēsiet to darīt, kad būsiet paskaidrojis, kāpēc man jūsu izskats šodien liekas tik neparasts. Vai būtu kas ārkārtējs gadījies?

RĪTIŅŠ. Viss ir kārtībā.

FERDINANDS. Un tomēr?

RĪTIŅŠ. Viss ir kārtībā.

FERDINANDS. Vai jūs jau bijāt pie Ineses Jansones mātes?

RĪTIŅŠ. Es palūgšu man neatgādināt jaunības muļķības!

FERDINANDS. Vai tas nozīmē, ka ar šodienu jūs skaitāties pieaudzis?

RĪTIŅŠ KLUSĒ.

FERDINANDS. Jūsu stāvoklis nepavisam nav bezcerīgs. Es noskaidroju, ka pēc divarpus mēnešiem Inese Jansone kļūs sešpadsmit gadus veca – tad jūs oficiāli drīkstēsiet lūgt viņas roku līdz ar mātes atļauju precībām – vakarskolu sistēma mums funkcionē normāli, bez tam – kāda sievietei vajadzība pēc vidējās izglītības? Ka tik būtu laba sieva savam vīram un rūpīga māte neskaitāmajiem bērniem.

RĪTIŅŠ. Es te netaisos precēties ne ar kādām palaistuvēm!

FERDINANDS. Par kādām palaistuvēm jūs runājat?

RĪTIŅŠ KLUSĒ.

FERDINANDS. Vai jūs varbūt gribējāt sacīt, ka manas skolas audzēkne Inese Jansone patiesībā ir palaistuve?

RĪTIŅŠ. Jā!

FERDINANDS. Interesanti. Un kā jums izdevās to noskaidrot?

RĪTIŅŠ KLUSĒ.

FERDINANDS. Vai jūs vispār zināt, kas ir palaistuve?

RĪTIŅŠ NEATBILD.

FERDINANDS. Palaistuve nozīmē ļoti sliktu meiteni.

RĪTIŅŠ TURPINA KLUSĒT.

FERDINANDS. Tātad mēs varam uzskatīt, ka Ineses Jansones problēma jūsu biogrāfijā ir atrisināta reiz un uz visiem laikiem?

RĪTIŅŠ. Jā!

FERDINANDS. Tādā gadījumā es jums iesaku pievērst savu uzmanību zīmēšanas skolotājai biedrenei Saktiņai. Tiesa – viņa ir nedaudz vecāka par jums, pie tam – pārāk resnām kājām, toties biedreni Saktiņu nupat kā ir pametis civilvīrs, bet daba, ja jums kādreiz gadījies to novērot, necieš tukšumu.

RĪTIŅŠ. Izbeidziet jūs ar savām Saktiņām! (Prom.)

FERDINANDS PARAUSTA PLECUS UN ATGRIEŽAS PIE RAKSTĀMGALDA.

FERDINANDS (paņem no rakstāmgalda zīmīti, pēta). “Pustrijos es jūs gaidu bēniņos”... Ne adresāta, ne paraksta... Sīki, apaļīgi, vienādi burtiņi... Sievietes rokraksts... No kā tā varētu būt?... Un laikam taču – man –, ja jau te uz galda nolikta... Aiziesim, paskatīsimies... kam tur sagribējies mani tik dīvainā vietā satikt... Pustrijos... (Paskatās pulkstenī.) Aicinājums varētu attiekties arī uz pustrijiem naktī... Bet kā lai mēs noskaidrojam? Tikai uz vietas.

## 8. EPIZODE

### BĒNIŅI

FERDINANDS (apstājas pie bēniņu durvīm). Manuprāt tām vajadzētu būt aizslēgtām. (Izvelk no kabatas atslēgu.) Bet vispirms pārbaudīsim. (Nospiež durvju rokturi.)

DURVIS ATVERAS. UZ SOFAS, TĒRPUSIES VĪRIEŠU KREKLĀ, KĀJAS ZEM SEVIS PAVILKUSI, SĒŽ INESE UN, RAUDZĪDAMĀS FERDINANDĀ, NOSLĒPUMAINI SMAIDA.

FERDINANDS. Ko tad jūs te darāt, skolniece Jansone?

INESE LĒNI ATPOGĀ KREKLU ĻAUJ TAM NOSLĪDĒT SEV NO PLECIEM.

FERDINANDS (sev). Ak Dievs, kas par krūtīm... Tik mazas apaļas un svaigas... (Zaudējis samaņu, nogāžas uz grīdas.)

## 9. EPIZODE

### DIREKTORA KABINETS.

FERDINANDS. Sasodīts!... No kurienes uzradās tā sofa?!... Tādus pārdzīvojumus manā vecumā!... (Slauka sviedrus.) Mans organisms zaudēs nepiedodami

daudz šķidruma nepiedodami īsā laikā... Tā sofa būs saglabājusies vēl no lielās dedzināšanas laikiem... Man liekas – es pat atceros, ka kaut kāda sofa palika... Man teica, ka to nekavējoties nokurinās, bet acīmredzot nelieši savu solījumu nav izpildījuši... Un es esmu slikts vadītājs, ka nepārbaudīju, kā mans rīkojums tiek izpildīts... Tagad uz šīs sofas ir ieperinājusies nepilngadīga netikle... Viņa sēž tur, kājas zem sevis pavilkusi, raksta man zīmītes un pavedinoši smaida... Kopš kura laika es ģībstu, plikus skuķu pupus ieraudzījis?! Man vienkārši vajadzēja ņemt un to mazo mātīti turpat uz vietas nojāt!... Vai tad nav zināms, ka dzimumakts lieliski noņem spriedzi?... Lai gan nē... Es tomēr atturēdamies rīkojos pilnīgi pareizi. Jo kur ir garantija, ka tā nebija provokācija?... Un, ja tā tomēr nebija provokācija, tad kur ir garantija, ka Inese Jansone nav nenormāla?... Normālas skolnieces taču parasti tā neuzvedas!... Un, ja Inese Jansone tomēr ir normāla, tad kur ir garantija tam, ka no viņas nevar dabūt visas iespējamās slimības, kādas vien skolniecei viņas vecumā ir pieejamas?... Tādas nav... Šā vai tā – novirzes pa seksuālo līniju ir acīmredzamas un nepārprotamas... Rītiņam taisnība... Ko lai es daru?... Izsaukt ātro palīdzību?... Kam – man vai viņai?... Miliciju?... Varbūt – narkoloģisko dienestu?... Patiešām – šķiet, ka Inese Jansone ir narkomāne!... (Paceļ tālruņa klausuli, bet tad noliek atpakaļ uz aparāta.) Nē... pēc narkomānes viņa tomēr neizskatās... Narkomāniem nemēdz būt tik muļķīgas sejas izteiksmes... Nevaru taču es bez pienācīga pamatojuma trenkāt narkoloģisko dienestu... Varbūt, ka viņa patiešām ir vienkārši muļķe?... Atpalikusi savā attīstībā... Vai pārāk ātri aizskrējusi uz priekšu... Iešu un paskatīšos uz viņu vēlreiz. Papriecāšos par viņas plikumiem un pie reizes nolasīšu morāli par padomju jaunietei neatbilstošu uzvedību!... Varbūt, ka līdzēs...

## 10. EPIZODE

### BĒNIŅI.

FERDINANDS (pie durvīm). Jā, nolasīšu viņai morāli un izsviedīšu pa durvīm! Nolaidīšu pa trepēm... no augšas līdz apakšai... tādu, kā stāv... Nē, tādu, kā sēž... pliku... Maita... kājas zem sevis pavilkusi... vienā kreklā... muļķīgu ģīmīti... plikiem pupiņiem... Rīkošos intuitīvi. Kas būs, tas būs! (Parauj durvis, bet tās izrādās aizslēgtas.) Mauka tāda. Vai nu aizgājusi, vai arī ieslēgusies. Es taču neiešu tagad te daudzīties pie aizslēgtām durvīm! Paldies Dievam – iespējams, ka tas būtu kaitējis skolas reputācijai, ja kāds uzzinātu, ka direktors ir nolaidis pa trepēm pliku skolnieci... (Izvelk no kabatas atslēgu.) Slēgt vai neslēgt?... Tas var būt liktenīgi... Labāk tomēr neslēgšu... Lai paliek viss, kā ir... (Iebāž atslēgu durvju slēdzenē.) Ko es daru?! (Atslēdz durvis.)

TUR NEVIENA NAV.

## 11. EPIZODE

### DIREKTORA KABINETS

FERDINANDS ATVER MEDIKAMENTU SKAPĪTI, IZŅEM PUDELI KONJAKA, PALIELU GLĀZI, PIEPILDA TO LĪDZ MALĀM, TAD, LĒNI MALKODAMS, IZDZER.

FERDINANDS. Maita tāda... (Noliek vietā glāzi un pudeli, aiztaisa medikamentu skapīti, tad, brīdi padomājis, uzgriež kādu tālruņa numuru.) Mācību daļa?

BALODE. Jā, direktor. Skolotāja Balode klausās!

FERDINANDS. Vai jūsu vecāki jau ir atgriezušies laukos?

RĪTIŅŠ. Jā... šorīt... ar autobusu...

FERDINANDS. Ļoti labi. Tad ejiet tagad uz mājām, uzklājiet gultu, izģērbieties un gaidiet.

RĪTIŅŠ. Bet, direktor...

FERDINANDS NOLIEK KLAUSULI.

## 12. EPIZODE

### SKOLOTĀJAS BALODES DZĪVOKLIS

BALODE. Ārprāts, ārprāts!... Ir noticis kaut kas baismīgs, ja jau direktors mani tik ātri pēc iepriekšējās reizes ir gatavs atkal aplaimot. Mūsu nākamajam tuvības mirklim taču bija jābūt ne ātrāk kā pēc gada vai pusotra... varbūt pat pēc diviem... bet te – jau pēc nepilnas dienas... Atdoties direktoram – tā, protams, ir liela laime... Bet arī liela atbildība... No šī pasākuma taču ir atkarīga mūsu iestādes vadītāja labsajūta, tātad – arī visas skolas panākumi mācībās un sabiedriski derīgajā darbā... Līdz šim man nav bijis iemesla sev kaut ko pārnest, jo, kopš biedrs Ferdinands Lušs reizēm pārguļ ar mani, sekmības procents skolā ir konsekventi paaugstinājies, skolēnu sabiedriskā aktivitāte – nepārprotami kāpusi, bet kavējumu skaits – nenoliedzami samazinājies... Turklāt ir iegūts Izglītības ministrijas ceļojošais karogs... Vai tas vien neliecina par mūsu attiecību augsto sabiedriski politisko nozīmi?... Arī ēna uz mūsu morālo stāju nav tikusi mesta, jo šīs visnotaļ pozitīvās, bet neafišējamās attiecības esam pratuši paturēt noslēpumā... Par spīti atklātībai visās citās jomās... (Pieiet pie spoguļa.) Jāteic, ka es tiešām neizskatos slikti. Lai gan jāatzīst, ka pirms trīspadsmit gadiem – pilnā plaukumā – mans ķermenis bija skolas direktora vairāk cienīgs... Vai nevajadzētu padomāt par kādiem rotājumiem – jo pirmais vai pat otrais vītums tomēr ir un paliek pirmais vai pat otrais vītums... Ja dāvana nav pirmā svaiguma, tad to jāpacenšas vēl jo skaistāk iepakot... (Izrotājas ar krellēm un dažām rokassprādzēm, brīdi tīksminās par savu atspulgu spogulī.) Nē, šādi es tomēr izskatos pārāk vulgāra! (Saber visu atpakaļ tualetes galdiņa atvilktnē, mirkli paprātojusi, atver drēbju skapi, izvelk no tā milzīgu zīda lakatu un, aplikusi to sev ap pleciem, atkal pieiet pie spoguļa.) Kā būtu, ja es, direktoram ienākot, to strauji norautu no pleciem un iemestu istabas kaktā? Vai tā būtu mācību daļas vadītājas cienīga rīcība? Vai tā negrautu manu pedagoģes autoritāti?

PIE DURVĪM ATSKAN ZVANS. SKOLOTĀJA BALODE NORAUJ SEV NO PLECIEM LAKATU UN, AIZMETUSI TO, STEIDZAS ATVĒRT.

FERDINANDS. Jūsu vietā es pirms durvju atvēršanas painteresētos, kas atnācis. Citādi var gadīties, ka pret pašas gribu kļūstat man neuzticīga. Es justos ļoti sarūgtināts, ja uzzinātu, ka jums ir bijis aborts no kāda cita.

BALODE. Es pazinu jūsu soļus.

FERDINANDS. Tad es ņemu savus vārdus atpakaļ. Jums ir lieliska dzirde. Vai gultu uzklājat?

BALODE. Jā...

FERDINANDS. Tad iesim. Jums droši vien vēl jālabo burtnīcas?

BALODE. Dažas...

FERDINANDS. Dažas vai vairākas – mēs nedrīkstam vieglprātīgi attiekties pret pedagoģisko darbu.

BALODE ĀTRI APGUĻAS GULTĀ.

FERDINANDS (sev). Mans prestižs ir nopietni apdraudēts. Kas noticis? Vēl pirms brīža es taču izjutu tik negantu uzbudinājumu, ka būtu spējis viens pats stāties pretī vai veselam bataljonam mācību daļas vadītāju... Vai tik pie manas pēkšņās impotences nav vainīga tā mazā, pretīgā Inese Jansone, kas ar savu izlaidīgo uzvedību būs traumējusi attiecīgos manu smadzeņu centrus?... (Balodei.) Sakiet, vai jums gadījumā nav te kāds vīriešu kreklis?

BALODE. Nav gan...

FERDINANDS. Tad ņemiet manējo.

BALODE. Vai jūs vēlaties, lai es to izmazgāju?

FERDINANDS. Es ceru, ka tas ir pietiekoši tīrs. Uzvelciet to!

BALODE. Jā, protams! (Steidzīgi uzvelk Ferdinanda kreklu.) Vai pogas taisīt ciet?

FERDINANDS. Jā, esiet tik laipna – aizpogājieties.

BALODE AIZPOGĀJAS.

FERDINANDS. Tagad apsēdieties uz gultas un pavelciet zem sevis kājas.

BALODE. Vai tā?

FERDINANDS. Jā – tā.

BALODE. Un tālāk? Tāpat vien sēdēt?

FERDINANDS. Nē. Tagad nesteidzīgi atpogājieties.

BALODE. No augšas vai no apakšas sākot?

FERDINANDS. Sākot no augšas.

BALODE ATPOGĀJAS.

FERDINANDS. Tagad ļaujiet kreklam noslīdēt no pleciem.

BALODE. Vai tā?

FERDINANDS. Jā.

BALODE. Vēlreiz?

FERDINANDS. Ko vēlreiz?

BALODE. Vai vēlreiz atkārtot to pašu?

FERDINANDS. Jā. Ja jums nav grūti.

BALODE. Ko jūs, direktor! Kaut vai simtreiz, ja ir vajadzīgs!

FERDINANDS (pēc simtās reizes). Atvainojiet, bet esmu spiests atprasīt savu kreklu, jo gatavojos doties uz mājām.

### 13. EPIZODE

#### DIREKTORA KABINETS

FERDINANDS (paņem no galda zīmīti). "Es saprotu, ka dienas vidus nav vispiemērotākais laiks, tāpēc gaidīšu jūs šonakt pusdivos tajā pat vietā"... Tas pats rokraksts, tāpat tā pati rakstītāja... Laikam būs tomēr jāaiziet... Pie visa vainīgs ir tas cūka skolotājs Rītiņš. Ja nebūtu viņa, tad es pat nenojaustu par kaut kādas tur Ineses Jansones eksistenci, tāpat kā man nav ne mazākās

nojausmas par citu skolnieku individualitātēm – viņi visi man ir vienkārši skolnieki un nekas vairāk –, bet te...

## 14. EPIZODE

### SKOLA NAKTĪ

SARGS. Atkal strādāsi, direktor?

FERDINANDS (garāmiedams). Strādāšu.

SARGS. Jāstrādā ir... (Pāršķir lapu grāmatai.)

FERDINANDS (turpinādamas ceļu, sev). Cik dīvaina gan ir mana skola naktī... Dažnedažādas ēnas... zilgani logu taisnstūri... Tā, lūk... Es dodos uz satikšanos ar sava darbinieka iemīloto... Viņš gan apgalvoja, ka viss esot cauri... un pat apsaukāja viņu par palaistuvi... Protams, ka viņa ir palaistuve... bet, nez, kas tur viņiem abiem bija noticis?... Pie izdevības vajadzēs apjautāties... Cerēsim, ka Inese Jansone būs runīgāka nekā skolotājs Rītiņš... (Apstājas pie bēniņu durvīm.) Nez, no kurienes tā draņķe ir dabūjusi atslēgas? (Atver durvis.)

INESE TAI PAT APĢĒRBĀ UN TAI PAT POZĀ SĒDĒŽ UZ TĀS PAŠAS SOFAS.

FERDINANDS (sev). Ceru, ka šoreiz es nenogībšu. (Inesei.) Jūs pati izvēlējāties šo vietu vai tā ir nejaušība?

INESE. Pati. Agrāk sofa stāvēja tai tur kaktā, bet es to pārstiepu uz šejieni. Šeit vienmēr spīd mēness. Man ļoti patīk mēness. Es ļoti priecājos, ka jūs atnācāt. Aizslēdziet durvis.

FERDINANDS IERAUGA DURVĪS ATSLĒGU UN PAGRIEŽ TO.

INESE. Paraustiet durvis.

FERDINANDS (parausta). Ciet.

INESE. Labi. Dažreiz tās neaizslēdzas. Nāciet!

FERDINANDS (apsēžas Inesei blakus). Kur jūs dabūjāt atslēgu?

INESE. Tas ir mans mazais noslēpums.

FERDINANDS. Inese, padomājiet labi – vai šī ir padomju skolnieces – komjaunietes cienīga rīcība?

INESE. Kāpēc tad ne? Es uzskatu, ka mīlēt savas skolas direktoru ir katras padomju skolnieces svēts pienākums... neatkarīgi no tā – ir viņa komjauniete vai nav...

FERDINANDS. Jums nepiekrīt ir grūti. Un tomēr – jūsu mīlestība man šķiet pārāk jutekliska.

INESE. Vai tad kādās instrukcijās ir noteikts, cik kvēla drīkst būt skolnieces mīlestība pret savas skolas direktoru... dzimtenes varenību... sociālismu?... Vai tad šī mīlestība tiešām nedrīkst būt ne mazu drusciņu jutekliska? Vai tiešām tā nedrīkst ietvert sevī arī zināmus erotikas elementus? Jāatzīst, ka mana cieņa pret jums un audzēknes sajūsma par jūsu vienreizējo pedagoģisko talantu, apbrīna par jūsu neatkārtojamajām vadītāja spējām patiešām ir pāraugusi vienotā un nedalāmā seksuālā kaislē. Un kas tur slikts? Mīlestība ir viena. Tikai pakāpes dažādas. Kaislei piemīt mainīga intensitāte.

FERDINANDS. Par to kaisli jūs pareizi pateicāt. Tikai nemēģiniet man iestāstīt, ka es esmu pirmais, kurš redz jūs šādā tērpā uz šīs te sofas.

INESE. Kāda tam nozīme?... Jo jūs esat pirmais, kuram izdevies manī uzvandīt kaisles bezdibeņus... Jo jūs esat mana liktenīgā aizraušanās...

FERDINANDS. Es nebūtu sajūsmināts, ka šī aizraušanās izrādītos liktenīga arī man.

INESE. Mēs neesam noteicēji pār savu likteni.

FERDINANDS. Kas tad?

INESE. Noslēpsti mani.

FERDINANDS (sev). Sasodīts, kāpēc šis krekls man liekas tik pazīstams?

INESE. Vai jūs kavē morālas dabas apsvērumi? Fiziski taču es jums patīku? Citādi jūs neskatītos uz mani tā.

FERDINANDS. Nē, morālas dabas faktori mani neuztrauc. Par ētiku esmu pieradis nosplauties. Ja es būtu drošs par savu sociālfizisko perspektīvu, tad labprāt gulētu ar jums un varbūt pat divreiz.

INESE. Kas liedz jums būt drošam par savu sociālfizisko perspektīvu?

FERDINANDS. Gan sociālas, gan medicīniskas dabas apsvērumi. Jo sociāli jūs esat nepilngadīgs skuķis, līdz ar to, ielaišanās intīmās attiecībās ar jums man draud, ja ne ar svinīgu nošaušanu, tad ar ilgstošu laika pavadīšanu labošanas darbu kolonijā noteikti. Turklāt fakts, ka jūs esat tieši manas skolas audzēkne, nez, vai tiks uzskatīts par vainu īpaši mīkstinošu apstākli.

INESE. Jūs runājat tā, it kā es grasītos jūs iesūdzēt tiesā!

FERDINANDS. Nē, es runāju tikai par potencēm, ko slēpj mūsu iespējamā fiziskā tuvība. Jāatzīst, ka pilngadīgas skolotājas ir šādiem pasākumiem daudz piemērotāki objekti, jo tad es riskēju saņemt sodu augstākais par dienesta stāvokļa izmantošanu seksuāliem mērķiem vai elementāru izvarošanu, kas turklāt vēl katrā konkrētā gadījumā ir jāpierāda.

INESE. Jūs par to visu runājat tā, it kā nemaz nebūtu...

FERDINANDS. Kā tad?

INESE. Mīlestības!

FERDINANDS. Tas tiešām ir visai apšaubāms moments, jo es nebūt neesmu pārliecināts, ka tik neprātīgi jūs mīlu.

INESE. Tad ko man darīt?

FERDINANDS. Ja kāds man labi pazīstams ārsts dotu uzziņu par jūsu veselības stāvokli, tad var būt, ka es riskētu nosplauties ne tikai par šī pasākuma morālajiem, bet arī par sociālajiem un juridiskajiem aspektiem, jo pieļauju iespēju, ka jūsu ķermenis tik tiešām ir tā vērts.

INESE. Labi... Man nav iebildumu... Mīlestības vārdā es esmu gatava uz visu...

## 15. EPIZODE

### DIREKTORA KABINETS

ĀRSTS (klausulē). Viņa ir krietni lietota, bet apbrīnojami vesela.

FERDINANDS (klausulē). Paldies Dievam! Meitenei patrāpījās muļķīgs gadījuma sakars. Ceru, ka turpmāk viņa būs uzmanīgāka.

ĀRSTS. Jā, meitenēm reizēm der arī uzmanīties. (Noliek klausuli.)

FERDINANDS (noliek klausuli un pievērš uzmanību zīmītei uz rakstāmgalda). "Šonakt!"... Nez, kā viņa pamanās te iekļūt? Tas droši vien arī ir viņas mazais noslēpums... Bet, ja šonakt, tad šonakt... (Apēd zīmīti. Piezvana.) Skolotāju istaba?

RĪTIŅŠ (klausulē). Skolotāju istaba.

FERDINANDS. Vai skolotājs Rītiņš tur ir?

Jā... ir...

FERDINANDS. Tad pasakiet, lai viņš ienāk pie manis.

RĪTIŅŠ. Tūlīt?

FERDINANDS. Jā, nekavējoties. (Noliek klausuli.)

IENTĀK RĪTIŅŠ.

RĪTIŅŠ. Kas noticis?

FERDINANDS. Mani neliek mierā jūsu izteiktā doma, biedri Rītiņ... Ja atceraties, tad mūsu iepriekšējās sarunas laikā jūs ieminējāties, ka mūsu skolas audzēkne Inese Jansone varētu būt palaistuve... Vai jūs esat pilnīgi pārliecināts, ka šīs personas morālā stāja neatbilst padomju jaunietes ideālam?

RĪTIŅŠ. Jā!

FERDINANDS. Un pēc kādām pazīmēm jūs to izsecinājāt?

RĪTIŅŠ KLUSĒ.

FERDINANDS. Vai pēc tā, ka viņa jums atņēma kreklus?

RĪTIŅŠ. Es atsakos atbildēt uz jūsu zemiski provokatoriskajiem jautājumiem!

FERDINANDS. Un kā jūs motivējat savu atteikšanos?

RĪTIŅŠ. Nekā!

FERDINANDS. Tad jūs varbūt labprātīgi viņai savu kreklus uzdāvinājāt?

RĪTIŅŠ. Muļķības!...

FERDINANDS. Tātad viņa kreklus jums tomēr atņēma ar varu? Noplēsa no ķermeņa?

RĪTIŅŠ KLUSĒ.

FERDINANDS. Man nav nekādu iebildumu pret to, ka jūs atsevišķām mūsu skolas audzēknēm dāvināt savus kreklus, bet man nepatīk, ka jūs savas iemīļotās skolas direktoru uzskatāt par lētticīgu muļķi.

RĪTIŅŠ. Nekādus kreklus es nevienam nedāvinu!

FERDINANDS. Tad esiet tik laipns un paskaidrojiet, kādā veidā tie nonāk pie mūsu skolas audzēknēm.

RĪTIŅŠ. Es ne par kādām audzēknēm neko nezinu un negribu zināt! Manu kreklus jūs varējāt pamanīt tikai pie Ineses Jansones! Gar tiem citiem krekiem man nav nekādas daļas! Bet arī pie Ineses Jansones es neesmu vainīgs! Es tur neko sliktu neizdarīju! Neko tādu, par ko mani varētu iesūdzēt tiesā un sodīt!

FERDINANDS. Tikai novilkāt kreklus?

RĪTIŅŠ KLUSĒ.

FERDINANDS. Bet varbūt jūs bijāt novilcis vēl kādus apģērba gabalus?

RĪTIŅŠ KLUSĒ.

FERDINANDS. Pamēģiniet atcerēties. Varbūt jūs bijāt novilcis arī zeķes?

RĪTIŅŠ. Zeķes novilcis es nebiju!

FERDINANDS. Un bikses?

RĪTIŅŠ KLUSĒ.

FERDINANDS. Kā jums nav kauna... Vai tiešām jūs nesaprotat, ka tas nav padomju pedagoga cienīgi – nepilngadīgas meitenes, savas skolas audzēknes klātbūtnē vilkt nost bikses?

SKOLOTĀJS RĪTIŅŠ MEŽONĪGI IEAUROJAS, UZLEC UZ RAKSTĀMGALDA UN BRĪDI TUR NESAKARĪGI DEJO.

RĪTIŅŠ (attopas). Piedodiet... (Atgriežas uz grīdas). Pats nesaprotu, kas ar mani notika... (Prom.)

FERDINANDS. Šī lieta nav tīra. Nāksies iegūt sīkāku informāciju no pašas Jansones.

## 16. EPIZODE

### BĒNIŅI

FERDINANDS (pie durvīm). Vai tik tas ir manis cienīgi? Kāpēc es te izniekoju savu nervu enerģiju kaut kāda nožēlojama, izvirtuša skuķa dēļ, ja varu mierīgi ieiet kabinetā, piezvanīt skolotājai Balodei un saņemt ātru un kvalitatīvu seksuālo palīdzību bez jebkādiem stresiem un cietuma draudiem? Tagad es pārdegšu kā spuldzes kvēldiegs pārmērīgā spriegumā... Instinktu atraisītā enerģija ir kultūras degviela... Manī šobrīd ir unikālas kultūrpotences... (Atver durvis.)

INESE AIZMIGUSI GUĻ UZ SOFAS.

FERDINANDS. Ļoti labi... (Apstaigā bēniņus, vērīgi ielūkodamies katrā pažobelē. Vienā atrod baloža skeletu.) Dīvaini... Kas tas varētu būt?... Izskatās pēc baloža skeleta... Laikam ir arī... (Aizsviež. Apstājas pie sofas un vēro mēness apspīdēto Ineses seju.) Es tevi mīlu, Inese... Es tevi mīlu... un esmu laimīgs... Es esmu tev pateicīgs par šo mīlestību... Es nezināju, ka mīlēt ir tik skaisti... Piedod man... Tagad es saprotu, ka patiesībā tu esi svēta... Daudz svētāka par vissvētāko teicamnieci... Un manī vairs nav ne mazāko fizisko tieksmju... Tikai garīgās vien vairs palikušas... Bet ko es darīšu, ja viņa pamodīsies? Ineses uztverē dvēseliskā mīlestība taču nav atdalāma no fiziskās!... Bet man, šķiet, nupat tās ir atdalījušās...

INESE PAMOSTAS.

FERDINANDS. Kāpēc tu valkā skolotāja Rītiņa kreklus?

INESE. Tā ir robežzīme. Šo kreklu nomainīs tikai tavējais.

FERDINANDS. Vai tu ar viņu gulēji?

INESE. Nē. Es biju gatava viņam to atļaut, bet skolotājs Rītiņš tik šausmīgi uztraucās, ka nebija spējīgs neko izdarīt. Tomēr viņa kreklu es paturēju – kā apliecinājumu tam, ka viņš mani ir gribējis.

FERDINANDS. Tad redz, kā...

INESE. Nāc, noskūpsti mani!

ABI SKŪPSTĀS.

INESE. Es esmu laimīga...

FERDINANDS. Es arī. Bet es nezinu, ko darīt tālāk. Man nav ne mazākās iekāres.

INESE. Man arī nav. Turpināsim tāpat vien. Gan jau iekāre ar laiku radīsies.

INESE (pēc brīža). Līdz šim es nedomāju, ka var būt kaut kas skaistāks par fizisku tuvību. Bet izrādās, ka var. Es izjūtu tik pasakainu, vienreizēju un neatkārtojamu baudu, ka gribētu nomirt, ja izrādītos, ka šis stāvoklis nozīmē nāvi.

FERDINANDS. Es arī. Bet, ja šonakt tevi neiegūšu, tad mocīšos aizdomās, ka esmu kļuvis impotents.

INESE. Kā skolotājs Rītiņš?

FERDINANDS. Kā skolotājs Rītiņš.

INESE. Tad velc visu nost un apskauj mani!

FERDINANDS (sev). Jā, tas ir likumsakarīgs iepriekšējā turpinājums.

INESE. Es pat nemanīju, ka tu jau esi mani ieguvis.

FERDINANDS. Es arī nepamānīju. Bet nu tas, par laimi, ir noticis, un es varu būt mierīgs, ka neesmu impotents.

INESE. Nē, mīļais – tu neesi impotents. Cik žēl, ka cilvēkam ir tik maz spēka.

FERDINANDS. Žēl gan. Bet nu man ir jāiet. Pienākums sauc.

INESE. Cik žēl, ka es neesmu tavš pienākums.

FERDINANDS. Tur nekā nevar darīt – tikai ielasmeitām pienākums sakrīt ar dvēseles aicinājumu. Katra apzinīga cilvēka laime ir noziegums.

INESE. Tas ir mans! (Izrauj Ferdinandam no rokām kreklus.)

FERDINANDS. Kopš kura laika?!

INESE. Kopš šīs nakts. Tu ieguvi mani, es – tavu kreklus!

FERDINANDS. Tas ir fetišisms!

INESE. Lai! Tu vari saukt to, kā gribi! Velc Rītiņa kreklus!

FERDINANDS. Vai tev prāts, mīļā! Šis ir tieši tas kreklis, ar kuru es ik dienas ierodos skolā! Ko domāš padotie, ja es šorīt ne no šā, ne no tā parādīšos citā kreklā?! Ko domāš skolotājs Rītiņš, ieraudzījis, ka man mugurā ir viņa kreklis – pie kam tas, kuru tu viņam atņēmi!

INESE. Tas ir mans!

FERDINANDS. Apsolu, ka atdošu tev šo, tikko būšu iegādājies citu!

INESE. Nē!

FERDINANDS. Tu man netici?!

INESE. Tam nav nozīmes!

FERDINANDS. Es zvēru, ka jau šodien pat to izdarīšu!

INESE. Neatdošu!

FERDINANDS. Vai tiešām tu nesaproti, ka man jau astoņos ir jābūt kabinetā, bet veikalus atver tikai desmitos?!

INESE. Nē! (Metas bēgt.)

FERDINANDS. Stāvi, maita! (Metas viņai pakaļ.) Atdod kreklus!

KAD ABI TREŠOREIZ PADRĀŽAS GARĀM SARGAM, VEČUKS PAMĀJ VIŅIEM AR ROKU UN BEZ DZĪVĪBAS NOGĀŽAS ZEMĒ.

## 17. EPIZODE

### DIREKTORA KABINETS UN SKOLOTĀJAS BALODES DZĪVOKLIS

FERDINANDS ZVANA PA TĀLRUNI.

BALODE (paceļ klausuli). Halo!

FERDINANDS. Skolotāja Balode?

BALODE. Jā, direktor, – es klausos!

FERDINANDS. Skolotāja Balode, vai es gadījumā neesmu pie jums aizmirsis savu kreklus?

BALODE. Nē, biedri direktor... jūs paņēmāt savu kreklus...

FERDINANDS. Nevar būt!

BALODE. Nē, es labi atceros, ka jūs paņēmāt savu kreklu... Jūs teicāt, ka dodaties uz mājām, un atprasījāt to man... Es skaidri atceros, ka atdevu jums kreklu...

FERDINANDS. Vai jūs esat par to tik ļoti pārliecināta?

BALODE. Jā... es esmu pārliecināta...

FERDINANDS. Apskatieties drošības dēļ – varbūt, ka mans kreklis tomēr ir kaut kur pie jums!

BALODE. Labi, direktor... (Pameta skatienu visapkārt.) Nav...

FERDINANDS. Vai jūs labi pameklējāt?

BALODE. Nē... es tikai paskatījos...

FERDINANDS. Vai tas jūs pārlieku neapgrūtinās, ja es lūgšu pameklēt rūpīgāk?

BALODE. Nē – ko jūs, direktor! Esmu ar mieru meklēt, cik ilgi vien nepieciešams!

FERDINANDS. Tad dariet tā. Es pēc kāda laika jums atkal piezvanīšu. (Nolicis klausuli, ierauga uz galda zīmīti). Nolādēts! (Paņem zīmīti.) Nolādēts! No kurienes tā te pēkšņi uzradās? (Lasa.) “Kad būsī pārvarējis skopumu, gaidīšu tevi atkal vecajā vietā.” (Dusmās nošņācās un aprij zīmīti.) Pagaidi tu man! Maita tāda... (Piezvana.)

BALODE (paceļ klausuli). Halo!

FERDINANDS. Nu, vai atradāt manu kreklu?

BALODE. Nē... Es tiešām meklēju rūpīgi... bet nav... jūsu rekla nekur nav...

FERDINANDS. Savādi... Kā jūs izskaidrojat šo situāciju?

BALODE. Es tiešām nezinu, kā lai to izskaidro... Bet pie manis taču jūs bijāt aizvakar... Un pēc tam es jūs redzēju skolā... Un vakar arī... Un jūsu kreklis bija jums mugurā...

FERDINANDS. Vai jūs skaidri atceraties, ka kreklis bija man mugurā?

BALODE. Nu, protams! Kolēģi to var apliecināt!

FERDINANDS. Kādi kolēģi?

BALODE. Nu... mūsējie... Citi skolotāji...

FERDINANDS. Vai jūs ar viņiem pārrunājāt šo jautājumu?

BALODE. Nē, protams... Bet esmu pārliecināta, ka visi ievērotu, ja jūs būtu ieradies skolā bez rekla... un runātu par to...

FERDINANDS. Tātad mūsu skolas kolektīva kodolu veido tenkotāji?

BALODE. Tā es nedomāju, biedri direktor... bet jūs visi tik ļoti ciena, ka ievēro katru sīkumu, kas attiecas uz jums...

FERDINANDS. Nu ko – patīkami dzirdēt. Tad esiet tik laipna – ieejiet pa ceļam uz skolu kādā vīriešu apģērbu veikalā un nopērciet man kreklu – naudu es jums pēc tam atdošu.

BALODE. Bet, protams, direktor!

FERDINANDS. Vai jūs atceraties, kādu kreklu es valkāju?

BALODE. Nu, protams!

FERDINANDS. Četrdesmit pirmais izmērs, trešais augums. Melns.

BALODE. Jā, es zinu, direktor!

FERDINANDS. Tad pasteidzieties. Kāds, kamēr es strādāju, ir atļāvis piesavināties manu kreklu. Nāciet pa taisno pie manis un zīmīgi pieklaucējiet.

BALODE. Kā – zīmīgi?

FERDINANDS. Teiksim, valša ritmā – viens – div, trīs, viens – div, trīs, viens – div, trīs... Vai sapratāt?

BALODE. Saprātu, direktor. Valša ritmā.

FERDINANDS. Tad nekavējieties.

BALODE. Jā, direktor – es skrienu!

## 18. EPIZODE

## SKOLA

AP NOKRITUŠO SARGU SAPULCĒJIES BARIŅŠ SKOLNIEKU UN SKOLOTĀJU.

SAKTIŅA. Skolotāj Rītiņ! Skolotāj Rītiņ!

RĪTIŅŠ. Kas noticis?

SAKTIŅA. Skolas sargam ir kļuvis slikti!

INESE. Vai viņam ir ļoti slikti?

RĪTIŅŠ. Jā, ļoti slikti. Citādi taču viņš tur tā negulētu!

ĀRĀ IEGAUDOJAS ĀTRĀS PALĪDZĪBAS SIRĒNA. IESKRIEN MEDIĶI BALTOS VIRSVALKOS.

ĀRSTS (apskata sargu). Viņš ir miris.

SAKTIŅA. Glābiet viņu, dakter! Glābiet!

ĀRSTS. Par vēlu... Par vēlu...

## 19. EPIZODE

## DIREKTORA KABINETS

IZDZIRDIS VALŠA RITMU PIE DURVĪM, FERDINANDS IELAIŽ SKOLOTĀJU BALODI.

FERDINANDS (pie sevis). Ak, uzticamā dvēsele...

Pazibēja kaut kas košs, un viņi abi sastinga, skatīdamies uz...

BALODE (izsaīņo spilgti sarkano kreklus). Sarkans...

FERDINANDS. Sarkans.

BALODE. Ko tas varētu nozīmēt?...

FERDINANDS. Jūs taču pirkāt šo kreklus, nevis es.

BALODE. Jā... bet es pirku melnu... un skaidri pati savām acīm redzēju, kā pārdevēja to iesaiņo... Melnu vīriešu kreklus... četrdesmit pirmo izmēru... trešo augumu... tieši to fasonu, kādu jūs valkājat...

FERDINANDS. Fasons patiešām ir tas. Ko nevarētu teikt par krāsu. Vai jūs labi atceraties, ka pārdevēja iepakojā melnu?

BALODE. Es taču teicu... Es ne mīkli nenolaidu no viņas acis... Un no krekla...

FERDINANDS. Varbūt reizē ar jums kāds cits pirka sarkanus kreklus?

BALODE. Nē... es biju vienīgā pircēja...

FERDINANDS. Vai jums tas neliekas dīvaini? Vispirms jūs esat pārliecināta, ka es neesmu atstājis jūsu dzīvoklī savu kreklus, lai gan es skaidri atceros, ka tieši tur to atstāju... pēc tam jūs pērkat man melnus kreklus, bet nopērkat sarkanus... Vai jums tas neliekas dīvaini?

BALODE. Liekas...

FERDINANDS. Labi. Es jūs šodien atbrīvoju no stundām – aizejiet pie ārsta – varbūt, ka jums vēl ir iespējams kaut kā palīdzēt.

BALODE. Labi... (Prom.)

## 20. EPIZODE

## DARBMĀCĪBAS KABINETS

RĪTIŅŠ DZIEDĀDAMS NAGLO ZĀRKU.

RĪTIŅŠ. Tuk, tuk, taisīsim  
Strazdulēniem būri,  
Vecie strazdi drīz būs klāt –  
Atlidos pār jūru...

SAKTIŅA. Nabaga večuks... Cik drausmīga tomēr ir nāve...

RĪTIŅŠ (pie sevis). Nav jau viņai tās kājas nemaz tik resnas... Direktors pārspīlē...

SAKTIŅA. Vai jūs ievērojāt, cik ļoti mūsu direktors pārdzīvo sava darbinieka nāvi?

RĪTIŅŠ. Cik tad?

SAKTIŅA. Viņš taču ir uzvilcis citu kreklu! Sarkanu.

RĪTIŅŠ. Kāpēc sarkanu?

SAKTIŅA. Vai tad jūs nezināt, ka dažām tautām sarkanā ir sēru krāsa?

RĪTIŅŠ. Kurām tad?

SAKTIŅA. To es nezinu... Es esmu zīmēšanas skolotāja...

## 2. CĒLIENS

### 1. EPIZODE

#### DIREKTORA KABINETS

KLAUVĒJIENS PIE DURVĪM.

FERDINANDS. Iekšā!

IENĀK STRAZDIŅŠ UN RĪTIŅŠ AR ĀMURU ROKĀ.

STRAZDIŅŠ. Zārks ir gatavs!

FERDINANDS. Tad ielieciet tajā līķi.

STRAZDIŅŠ. Jau ielikām. Autobuss būs pēc stundas.

FERDINANDS. Labi. Novietojiet zārku pagaidām uz skolas kāpnēm – lai visi gribētāji var atvadīties.

STRAZDIŅŠ. Valēju vai aiznaglotu?

FERDINANDS. Aiznaglojiet. Atvadīties var arī caur vāku.

STRAZDIŅŠ. Skaidrs.

RĪTIŅŠ. Es aiznaglošu.

STRAZDIŅŠ UN RĪTIŅŠ PROM.

FERDINANDS (rūpīgi nopēta rakstāmgalda virsmu). Nolādēts, esmu nonācis vistiešākajā atkarībā no šī skuķa! Viņa ir mana nelaime, nevis lielā laime. Tā nevar būt vienkārši sagadīšanās, ka tieši pēc mūsu pirmās mīlas nakts nomirst ilggadējs skolas darbinieks, bet mācību daļas vadītāja melna krekla vietā nopērk man sarkanu. Ir jābēg! Ir jābēg, cik ātri vien var! Bet uz kurieni?

KLAUVĒJIENS PIE DURVĪM.

FERDINANDS. Iekšā!

IENĀK SKOLOTĀJA BALODE.

BALODE. Piedodiet, ka traucēju. Es atnācu jums atskaitīties, ka biju pie ārsta.

FERDINANDS. Sēdieties.

BALODE (apsēžas). Piedodiet manu nezināšanu. Bet kāpēc mūsu skolu šodien rotā sēras? Un kāpēc uz trepēm ir novietots zārks?

FERDINANDS. Ir miris mūsu ilggadējais sargs.

BALODE. Tas večuks?

FERDINANDS. Jā.

BALODE. Tātad viņš atrodas tai zārkā?

FERDINANDS. Jūs uzminējāt.

BALODE. Ārsts saka, ka man ir nepieciešams bērns. Tas radīšot organismā zināmas pārmaiņas... Pozitīvas...

FERDINANDS. Es saprotu. Bet, kamēr mūsu kolēģis nav apglabāts, būtu neētiski, ja mēs kaut ko pasāktu šai virzienā.

BALODE. Protams. Bet vispār jūs neiebilstat pret faktu, ka es drīkstētu dzemdēt jūsu bērnu?

FERDINANDS. Kāpēc gan lai es iebilstu, ja tas nāks par labu jūsu veselībai? Es tikai teicu, ka parūpēsimies par to piemērotākā brīdī.

BALODE. Paldies! Bet rūpēties ne par ko vairs nevajag – es jau esmu stāvoklī... Atceraties – tas notika tad, kad bija iebraukuši mani vecāki no laukiem un jūs vēlējāties mani redzēt? No tās reizes. Tātad – ja jūs neiebilstat – es dzemdēšu...

FERDINANDS. Dzemdējiet.

## 2. EPIZODE

### KAPSĒTA

RĪTIŅŠ UN SAKTIŅA LĀPSTO CIET KAPU.

FERDINANDS. Vai nevajag palīdzēt?

SAKTIŅA. Ko jūs, direktor... Nav jau nemaz tik grūti...

FERDINANDS (noliek uz kapa vienkāršu lauku puķu pušķi). Tas mūs visus sagaida... (Prom.)

RĪTIŅŠ. Iesim arī mēs uz autobusu.

SAKTIŅA. Par vēlu. Jau aizbrauc...

RĪTIŅŠ. Nu, ko tad... Ko tad...

SAKTIŅA. Varbūt ienāksiet pie manis?... Uz kādu tēju?...

RĪTIŅŠ. Uz kādu tēju... var...

## 3. EPIZODE

### SAKTIŅAS DZĪVOKLIS.

PIE SIENĀM, GLĪTI IERĀMĒTI, KARĀJĀS BĒRNU ZĪMĒJUMI. RĪTIŅŠ TOS APSKATA.

SAKTIŅA. Mums ir daudz talantīgu bērnu.

RĪTIŅŠ. Jā. Mūsu pienākums ir palīdzēt viņu talantiem atraisīties.

SAKTIŅA. Piedodiet, ka man te tāda nekārtība. Jūs piesēdieties... Es tikmēr uzvilksu kādas citas drēbes... Šis tomēr ir sēru kostīms... Apskatiet pagaidām albūmu – es zinu – jums patiks! (Prom.)

RĪTIŅŠ ŠĶIRSTA ALBŪMU. PĒC BRĪŽA ATGRIEŽAS SAKTIŅA DZIĻI DEKOLTĒTĀ TĒRPĀ UN LEJ RĪTIŅAM TASĒ TĒJU.

RĪTIŅŠ (sev). Cik viņai slaidas krūtis...

SAKTIŅA. Lieciet cukuru!

RĪTIŅŠ. Vai tas tieša, ka jūs esot pametis civilvīrs?

SAKTIŅA. Tiesa...

RĪTIŅŠ. Viņš ir nelietis! Kā var pamest tik jauku sievieti?!

SAKTIŅA. Jūs esat ļoti labs...

RĪTIŅŠ. Es jūs ļoti mīlu. Un labprāt apprecētu... Bet es diemžēl esmu impotents... Tāpēc mūsu laulībai nebūs jēgas... Man ir jāvelta sava dzīve sabiedriskajai darbībai... Tur es daudz ko varu dot... Vai jūs neiebilstu, ja mēs ar jums paliktu vienkārši labi draugi?

SAKTIŅA. Es vienmēr esmu ilgojusies pēc tāda drauga!

#### 4. EPIZODE

##### BĒNIŅI

FERDINANDS. Rēgu laiks tūlīt būs klāt. Es viņu ienīstu. Es viņu ienīstu. Es viņu ienīstu un nogalināšu, ja izrādīsies, ka viņa ir tur! (Parauj durvis. Tās ir aizslēgtas.) Jo labāk. Manas rokas netiks aptraipītas ar šīs netikles asinīm. Tīrs un šķīsts es drīz iepeldēšu laulības ostā ar skolotāju Balodi, bet tā padauza, kas uz neilgu laiku bija apmājusī manu priekšzīmīgo prātu, lai turpina savas netiklās izrīcības ar tiem, kuri neko labāku nav pelnījuši! Taisnību sakot, man jau toreiz – pirms nez cik tur gadiem – vajadzēja apprecēties ar skolotāju Balodi. Tad visi tie noziedzīgie kārdinājumi būtu izpalikuši. Un vispār – es aizklapēšu ciet šo netīro bodīti! Ja ne citādi – tad nolikšu šeit kādas uzticamas dežurantes no teicamnieču vidus – tās nepieļaus zem skolas jumta tamlīdzīgas izdarības! (Atslēdz durvis.)

INESE, TĒRPUSIES FERDINANDA MELNAJĀ KREKLĀ, SĒŽ TRADICIONĀLAJĀ POZĀ UZ SOFAS UN DZIRKSTOŠI SMAIDA.

INESE. Es zināju, ka tu šonakt atnāksi. Bet es gribēju redzēt, kā tu rīkosies, kad pamanīsi, ka durvis ir ciet. Vai tu vairs nedusmojies?

FERDINANDS. Par ko nedusmojos?

INESE. Par to, ka es nolaupīju tev kreklu.

FERDINANDS (sev). Pie velna skolotāju Balodi! (Inesei.) Vairs nedusmojos.

INESE. Tad nāc! Tu esi noguris. Liec savu galvu man klēpī un atpūties brīdī!

FERDINANDS ATLAIŽAS UZ SOFAS UN IELIEK GALVU INESEI KLĒPĪ. VISAPKĀRT MAIGI DŪDO BALOŽI.

FERDINANDS. No kurienes te baloži?

INESE. Atlidojuši. Vai tev patīk baloži?

FERDINANDS. Kādreiz nepatika. Viņi drausmīgi noķēza palodzes.

INESE. Ne tikai palodzes. Arī jumtus un ielas. Bet kaut kur taču tiem ir jāķēzās.

FERDINANDS. Jā. Katram kaut kur ir jāķēzās. Ķēzīšanās ir būtiski svarīgs vielmaiņas posms. Bez ķēzīšanās nebūtu iespējama dzīvība uz Zemes. Cilvēki šim nolūkam ir ierīkojuši tualetes, bet pie baložiem tā nav pieņemts.

INESE. Vai tu mīli mani?

FERDINANDS. Nē. Tomēr nemīlu.

INESE. Bet aizvakar teici, ka mīli...

FERDINANDS. Es pārdomāju. Man nepatīk jūtas, ko sauc par mīlestību. Mīlestība ir kaut kas ļoti muļķīgs. Cilvēks, kurš atļaujas mīlēt, kļūst par idiotu. Tādu katrs, kuram nav slinkums, izmanto.

INESE. Bet kāpēc tad tu esi te – pie manis?

FERDINANDS. Tāpēc, ka atnācu.

INESE. Bet kāpēc tu atnāci?

FERDINANDS. Tāpēc, ka mans instinkts atsaucas tavas miesas raidītajiem signāliem. Man patīk tavš ķermenis. Patīk tavas krūtis, kājas, viduklis. Arī nepieklājīgās vietas. Tāpat mute, ausis, acis un pat muļķīgā sejas izteiksme. Ar vienu vārdu sakot, mani pievelk tavi reliēri.

INESE. Bet dvēsele?

FERDINANDS. Vai tu domā, ka tev ir dvēsele?

INESE. Protams. Katram cilvēkam ir dvēsele. Arī man.

FERDINANDS. Pieņemsim. Es to sauktu par personību. Ja runājam par tavu personību, tad tā ir pietiekoši perversa, lai neliktu man riebumā noskurināties. Ciest nevaru normālas un veselīgas personības. Tu, paldies Dievam, esi absolūti nenormāla. Lai arī Dieva nav.

INESE. Un tu pats?

FERDINANDS. Es pats esmu.

INESE. Bet vai tu esi normāls?

FERDINANDS. Vai kāds ir apgalvojis, ka es esmu normāls?

INESE. Nē. Bet neviens arī nav apgalvojis, ka tu būtu nenormāls.

FERDINANDS. Tāpēc, ka visi baidās. Bet es pats taču to zinu.

INESE. Vai tu pārdzīvo to?

FERDINANDS. To, ka visi baidās, vai to, ka es pats to zinu?

INESE. To, ka esi nenormāls.

FERDINANDS. Nē. Es pieņemu to kā objektīvu likumsakarību un vienā mierā virzos pretī savai nāvei, jo citas izejas man nav. Ja nu vienīgi – paātrināt šo procesu ar pašnāvības palīdzību. Bet kāpēc lai es nodarbotos ar pašnāvību, ja spēju vēl nodarboties arī ar kaut ko citu?

INESE. Ar ko tu spēj nodarboties?

FERDINANDS. Kaut vai ar skolas vadīšanu. Skolu es iemīlēju jau no mazotnes. Man patika kārtīgās solu rindas, kas cita blakus citai aizstiepās klases dziļumā. Patika melnās un brūnās tāfeles, glītie, baltie krītiņi, plašie gaiteni augšup vedošās kāpnes un skolnieku kolonnas, kad, sastājušies pa pāriem, mēs skolotāju vadībā devāmies uz sporta laukumu vai ēdamzāli. Tāpat man ļoti patika burtnīcas ar to kārtīgajām līnijām vai vienādajām rūtīnām, kurās tik labi iegūla manis rakstītie glītie burti un cipari. Bet mani ļoti sarūgtināja nevīžas un dauzoņas, kuru greizie rokraksti nespēja iekļauties burtnīcu takās un šūniņās, kuri skriedami un grūstīdamies ārdīja skolnieku taisnās kolonnas, tāpēc es nolēmu, ka kļūšu par skolas direktoru, kad izaugšu liels, un manā skolā nebūs ne nevīžu, ne dauzoņu...

INESE. Tie visi bija jaunības sapņi...

FERDINANDS. Jā. Bet tāpēc tie nav mazāk skaisti. Un es ne mirkli nenožēloju, ka esmu kļuvis par skolas direktoru. Tiesa – manā skolā mācās gan dauzoņas, gan nevīžas...

INESE. Bet tādu te ir ļoti maz...

FERDINANDS. Salīdzinājumā ar citām skolām – protams. (Uzliek savu labo plaukstu uz Ineses kreisās krūts.)

SĀK SKANĒT MŪZIKA.

INESE. Kas tas ir?

FERDINANDS. Manuprāt tas ir Mocarts. Rekviēms. (Noņem roku no Ineses krūts.)

MŪZIKA APKLUST. FERDINANDS ATKAL UZLIEK LABO PLAUKSTU UZ MEITENES KREISĀS KRŪTS. SĀK SKANĒT TĀ PATI MŪZIKA.

INESE. Vai tiešām tas ir Mocarts?

FERDINANDS. Patiešām.

INESE. Bet kas notiks, ja tu uzliksi savu kreiso roku uz manas labās krūts?

FERDINANDS NOŅEM SAVU LABO PLAUKSTU NO INESES KREISĀS KRŪTS UN UZLIEK KREISO PLAUKSTU UZ LABĀS KRŪTS.

ATSKAN BĒTHOVENA "DEVĪTĀS SIMFONIJAS" FINĀLS.

INESE. Bet tagad uzliec abas rokas man uz krūtīm!

FERDINANDS TĀ ARĪ IZDARA. IESKANAS SIBĒLIUSS.

INESE. Kas tas ir?

FERDINANDS. Skumju valsis.

INESE. Tu lieliski orientējies mūzikā... Noskūpsti mani...

FERDINANDS. Tās ir saldas kā divas sarkanas apelsīna šķēlītes un karstas kā Andalūzijas saule.

INESE. Es nekad tur neesmu bijusi.

FERDINANDS. Vai Andalūzijā?

INESE. Jā.

FERDINANDS. Par to neuztraucies. Tur tu vienalga nekad nenokļūsi. Vai Maskavā tu esi bijusi?

INESE. Kurš gan nav bijis Maskavā!

FERDINANDS. Tev taisnība. Visa pasaule mīl šo pilsētu. (Sev.)Pēc šī sakara es miršu. Varbūt pat tā laikā... Nudien miršu... Amorāla rīcība tikai tad ir amorāla, ja tā nonāk atklātībā. Citādi tā ir prieks un svētlaieme.

INESE. Tu esi ļoti izturīgs. Zēni parasti nenoturas jau pašā sākumā. Man tad ir lieli smieklī. Viņi iekāro mani, sagatavojas uz nezin ko, bet pat minūti nenoturas.

FERDINANDS. Kādi zēni?

INESE. Pašu zēni. Mūsējie. Tavas skolas audzēkņi.

FERDINANDS. Tātad tu te esi iekārtojusi tādu kā mauku māju?

INESE. Jā.

FERDINANDS. Un cik tad tu pelni?

INESE. Sākumā es nepelnīju neko. Tikai paturēju par piemiņu kreklus. Man pašai bija interesanti. Bet, kad viņi bariem sāka mākties virsū, es pieprasīju, lai maksā. Ne tāpēc, ka būtu gribējusi ar to pelnīt, bet tāpēc, ka viņu bija pārāk daudz. Vispirms es ņēmu pa rublim, bet tas neko nedeķa. Tad pārgāju uz trim, pieciem, desmit, divdesmit pieciem, tad – uz piecdesmit. Tagad es prasu simtu par reizi. Tas liekas neticami, bet ir tādi, kas sadabū šos simt rubļus un ir ar mieru par mani tos maksāt. Vismaz reizi nedēļā kāds īpatnis gadās. Un tad es smejos, kad saņemu simt rubļus par divdesmit sekundēm.

FERDINANDS (pamet skatienu uz putniem, kas dūrodami lidinājās ap viņiem, sev). Tie ir skolotājas Balodes maiguma un uzticības iemiesojums. (Inesei.) Vai tu bieži taisi abortus?

INESE. Nekad. Es acīmredzot esmu neauglīga.

FERDINANDS (sev). Skolotāja Balode gan nav neauglīga.

## 5. EPIZODE

### DIREKTORA KABINETS

ZĪMĪGI KLAUVĒJIENI PIE DURVĪM.

FERDINANDS. Valša ritms. Viens – div, trīs, viens – div, trīs, viens – div, trīs... Kas tur ir?

SAKTIŅA. Piedodiet, ka jūs traucēju, direktor... bet mācību daļas vadītāja lūdza, lai es šādi pieklaudevot...

FERDINANDS. Kas noticis?

SAKTIŅA. Liela nelaime! Viena no mūsu skolas audzēknēm kaila nolēkusi no skolas jumta un nositusies... Viņu sauc Inese Jansone.

FERDINANDS. Kaila, jūs sakāt?

SAKTIŅA. Mēs, protams, viņu nekavējoties apgērbām. Tas bija pirmais, ko mēs izdarījām... Pēc tam izsaucām miliciju... Kad milicija konstatēja, ka nelaimīgā ir beigta, mēs piezvanījām ātrajai palīdzībai... Mēs baidījāmies jūs traucēt, jo zinājām, ka jūs strādājat... Vai mēs pareizi rīkojāmies?... Bet tagad ir sanākusi pedagoģiskā padome jautājumā par bērēm, un kolektīvs domā, ka arī jūs varbūt gribētu piedalīties...

FERDINANDS. Jā, es nāku.

SAKTIŅA. Sakarā ar notikuma ārkārtējo raksturu, mēs nolēmām sapulcēties sarkanajā stūrītī...

## 6. EPIZODE

### SARKANAIS STŪRĪTIS

STRAZDIŅŠ. Manuprāt, meiteni vajadzētu apglabāt jau rīt, kamēr vēl nav izplatījušās dažādas baumas. Milicijas slēdziens par pašnāvību ir, tāpat ārstu slēdziens par to, ka Inese Jansone citādi ir praktiski vesela, tikai ar akūtām novirzēm psihē. Meitene pašnāvības brīdī turējusi rokās mūsu direktoram biedram Ferdinandam Lušam nozagtu kreklu. Līķa pirkstus nebija iespējams atlauzt, tāpēc kreklu diemžēl nācies sabojāt, ar šķērēm glīti apgriežot ap Ineses Jansones sažņaugtajām plaukstām.

IENĀK FERDINANDS UN SAKTIŅA.

FERDINANDS. Kādās drēbēs jūs gatavojaties viņu apbedīt?

SAKTIŅA. Mēs viņai uzvilcām viņas pašas drēbes. Tās mēs atradām bēniņos. Viņa tur bija salauzusi dīvānu!

RĪTIŅŠ. Kleptomānija un vandālisms...

FERDINANDS. Viņai vajadzētu baltu kleitu.

BALODE. Protams. Viņa taču ir nevainīgs bērns!

SAKTIŅA. Bez šaubām! Turklāt balta krāsa novērsīs liekas aizdomas!

BALODE. Mums kaut kur mētājas Sniegbaltītes kleita... Līdz Jaunajam gadam vēl tālu – pagūsim vietā uzšūt citu... Te tomēr steidzamāks gadījums...

STRAZDIŅŠ. Mēs kādreiz iestudējām "Sniegbaltīti un septiņus rūķītšus". Tas bija tūlīt pēc kara... Kad jūs par to kleitu ieminējāties, es atcerējos... Toreiz Sniegbaltīti spēlēja viena no manām labākajām audzēknēm... Tagad viņa ir zinātniskā komunisma pasniedzēja universitātē... Docente... Tai Sniegbaltītei tērps bija gaiši zils, tas nederēs, bet es atceros, ka viņai toreiz bija balts zārciņš...

SAKTIŅA. Balts zārciņš... Tas nav slikti...

STRAZDIŅŠ. To zārciņu es pameklēšu. Ja tas atradīsies, tad varēsim uzskatīt, ka pamatproblēmas ir atrisinātas. Iztapsēsim to ar baltu samtu, malas apsitīsim ar mežģinēm... (Rītiņam.) Te jums atkal būs iespēja padarboties ar āmuru un naglām...

SAKTIŅA. Jā! Galvā viņai uzliksim baltām pērlītēm rotātu diadēmu. Man mājās taisni tāda ir!

BALODE. Es viņai varētu atvēlēt savas baltās vidusskolas izlaiduma kurpes... Tās gan varētu būt mazliet par lielu... bet Inesei jau nekur vairs nenāksies staigāt... Ja kritīs nost pietīsim tās ar marles saitēm viņai pie pēdām.

STRAZDIŅŠ. Vēl viena nelaime. Autoparks nevar bēres nodrošināt ar transportu. Nāksies zārku tāpat vien aiznest no skolas līdz kapiem – vairāk par sešām stundām tas nevarētu prasīt. Noorganizēsim divpadsmit nesēju maiņas, lai ik pēc kvartāla tās mainās. Gan jau aizstiepsim.

## 7. EPIZODE

### BĒRU GĀJIENS

ZĀRKŠ. FERDINANDS, RĪTIŅŠ, BALODE UN SAKTIŅA NOSTĀJAS NEŠANAS GATAVĪBĀ AP TO.

STRAZDIŅŠ. Ko jūs, direktor – ļaujiet man!

FERDINANDS. Jūs labāk komandējiet. Esat taču piedalījies Rīgas atbrīvošanā. Ja vajadzēs, varēsiet vēlāk mani nomainīt.

STRAZDIŅŠ. Kā teiksiet. Līdzināties! Mierā! Uz pleciem – ņemt! Soļos marš!

PACĒLUŠI ZĀRKU UZ PLECIEM, VISI DODAS CEĻĀ.

FERDINANDS (sev). Tik tuvu tagad atrodas kvēli skūpstītā mute, bet nu tā ir kļuvusi mēma un auksta. Kāpēc mēs laikus neprotam novērtēt tās bagātības, ko skopā dzīve mums reizēm izsniedz?

STRAZDIŅŠ. Dziesmu – sākt!

VISI (dzied). Jel iededz, dzimtā skola,  
Mums krūtīs optimismu!  
Es svinīgi tev solu –  
Būt atbildīgs par visu...

## 8. EPIZODE

SAKTIŅA. Es ļoti atvainojos, bet ir atnākusi kāda sieviete... Viņa žēlojas, ka tās meita jau gandrīz nedēļu nenākot mājās no skolas.

BALODE. Kur ir direktors?

SAKTIŅA. Nevaram atrast. Tāpēc jau es nācu pie jums...

INESĪTES MĀTE (ienāk). Es saprotu, ka jums ir ļoti piesātināta programma un ka mācības tāpēc bieži vien turpinās arī naktīs, bet vismaz reizi nedēļā es savu bērnu tomēr gribētu apskatīt, tāpēc nolēmu atnākt pati.

BALODE (Saktiņai). Manuprāt, es viņu pirmoreiz redzu...

SAKTIŅA. Es arī...

BALODE (mātei). Vai jūs gadījumā neesat sajaukusi skolas?

MĀTE. Neko es neesmu sajaukusi! Labi atceros, ka pirms deviņiem gadiem es viņu tieši uz šejieni atvedu!

BALODE. Pirms deviņiem gadiem?

MĀTE. Točna!

BALODE. Tad pasakiet, lūdzu, kāds ir jūsu uzvārdiņš.

MĀTE. Manējais? Jansone!

SAKTIŅA. Un jūsu meita tāpat ir...

MĀTE. Arī Jansone! Nu Inesīte taču!

SAKTIŅA. Inesīte...

BALODE. Vai tad neviens viņai nav paziņojis par meitas nāvi?

SAKTIŅA. Es nezinu... Man neviens neteica...

BALODE. Vai tad pati nevarējāt par to iedomāties?

SAKTIŅA. Atvainojiet...

BALODE. Darīsim tā – pavadiet viņu tagad līdz kapiem un pa ceļam mēģiniet tā pēc iespējas taktiskāk visu paskaidrot...

SAKTIŅA. Bet man tūlīt sākas stunda!

BALODE. Es jūs sākumā aizvietošu. Līdz pašam kapam jums jau nemaz nav jāiet. Pavadiet viņu līdz vārtiņiem un parādiet celiņu, pa kuru jāiet. Gan jau atradīs.

SAKTIŅA (mātei). Nāciet... es jūs aizvedīšu pie Inesītes...

## 9. EPIZODE

### KAPSĒTA

PIE INESES KAPA STĀV FERDINANDS. PIENĀK INESES MĀTE.

MĀTE. Izviņķe... vi slučaino ņe oķec Inesočki?

FERDINANDS. Nē, es esmu viņas skolas direktors. Varat ar mani droši runāt arī latviski. Es saprotu.

MĀTE. Ak tā... Nu... es esmu Inesītes māte...

FERDINANDS. Tādā gadījumā varbūt atļausiet jūs pavadīt uz mājām?

MĀTE. Es gan biju domājusi kādu brītiņu pasēdēt pie Inesītes...

FERDINANDS. Inesītes vairs nav... Jūs varat pasēdēt tikai pie šī uzkalniņa... Es jau arī ierados ar domu, ka nāku pie Inesītes... Bet nekādu asociāciju... Tiesa, šai kopiņai varbūt ir zināma līdzība ar vienu no Inesītes krūtīm... bet tā tomēr ir pārāk kantaina, lai spētu raisīt konkrētas emocijas...

MĀTE. Nu... ja jūs tā sakāt... galu galā es taču varēšu nākt šurp vai katru dienu līdz pat sava mūža beigām... Bet pāieties blakus direktoram... Šī varbūt ir mana vienīgā iespēja...

## 10. EPIZODE

### INESES DZĪVOKLIS

MĀTE. Inesītes tēvs bija kosmonauts. Viņš caurbraucot apmeklēja mūsu pilsētu...

FERDINANDS. Vai tiešām...

MĀTE. Jā, jā – tas pats, tas pats! Viņš brauca te garām cekas mašīnā un pa atvērto guļamistabas logu nejauši ieraudzīja, kā es te kaila sēžu pie spoguļa un ķemmēju matus... Man toreiz bija divdesmit četri gadi... Inesītes tēvs tūlīt pat iemīlējās manī un nekavējoties lika apturēt automašīnu... Toreiz neviens, protams, vēl nenojauta, ka viņš pēc deviņiem mēnešiem kļūs par Inesītes tēvu... Vēl šodien atceros bremžu kaušānu, kad automašīna strauju apstājās... Tāpēc arī Inesītei tāds nelatvisks tēvvārds... Nāciet tālāk! Šeit dzīvoja Inesīte... Tagad te būs viņas istaba – muzejs...

TELPAS SIENAS IR NOKARINĀTAS AR DAŽĀDU IZMĒRU UN NOVALKĀTĪBAS PAKĀPES VĪRIEŠU KREKLIEM.

MĀTE. Tā jums ir laba tradīcija – apbalvot izcilākās skolnieces ar vīriešu krekliem... Inesīte man stāstīja, par ko kurš viņai piešķirts, bet es jau vairs tik sīki neatceros... Varbūt jūs varētu man palīdzēt piestiprināt attiecīgus uzrakstus?... Par ko, piemēram, tika piešķirts šis? (Norāda uz Rītiņa kreklu.)

FERDINANDS. Par priekšzīmīgu uzvedību.

MĀTE. Nu ja – viņa man bija laba meitene. Vai nevēlaties kafiju?

FERDINANDS. Nē, paldies.

MĀTE. Viņas tēvs arī bija brīnišķīgs cilvēks. Gudrs... iejutīgs... Žēl tikai, ka es neredzēju, kāds viņš izskatās... Toreiz bija ļoti tumšs... Vēl kā šodien atceros – trakoja negaiss un plaiksnījās zibens... Jā – Inesīte tika ieņemta pērkona naktī – tāpēc arī viņai tāds liktenis – traģisks... (Sniedz fotogrāfiju.) Ņemiet! Te viņa ir redzama piecu gadu vecumā. Tas jums par piemiņu. Jaunākas man diemžēl nav.

## 11. EPIZODE

### FERDINANDA DZĪVOKLIS

PĀRNĀCIS MĀJĀS, FERDINANDS APSĒŽAS PIE GALDA UN NOLIEK SEV PRIEKŠĀ DĀVĀTO FOTOGRĀFIJU, BRĪDI SKATĀS, TAD PIECEĻAS, SAMEKLĒ SVECĪTI UN AIZDEDZINA TO FOTOGRĀFIJAS PRIEKŠĀ.

FERDINANDS. Viņa izskatās gandrīz tāda pati kā piecpadsmit gadu vecumā... Tā pati mulķīgā sejas izteiksme... tas pats pavedinošais smaidiņš... Tikai krūšu, protams, vēl nav... Tās sāks veidoties vēlāk... Piedod man, Inese... Es pats nezinu, par ko, bet piedod... Piedod man, ka nepamanīju tevi jau piecu gadu vecumā un nepasargāju no turpmākās pagrimšanas... Piedod, ka nebildināju tevi piecpadsmit gadu vecumā – tūlīt pēc mūsu pirmās tuvības reizes... Piedod, ka tik maz siltu vārdu tiku tev teicis mūsu īsās, slepenās un traģiskās mīlas periodā... Piedod visu, ko tik tu varētu piedot... Jo es tevi mīlu, Inese... Es tevi vēl arvien izmisīgi mīlu...

FERDINANDS ATSKATĀS. VIŅAM AIZ MUGURAS STĀV INESE.

INESE. Piedod arī tu man, Ferdinand. Piedod, ka nepratu šķīsta sagaidīt tevi... Piedod, ka no divpadsmit gadu vecuma gandrīz vai ik starpbrīdi gāju augšā uz bēniņiem gulēt ar saviem skolasbiedriem... Tad es vēl nezināju, kas ir mīlestība... Kopš satiku tevi, es to regulāri rūgti nožēloju... Un piedod, ka priekšlaicīgi aizgāju no dzīves, Ferdinand... Tai brīdī, kad es pamodusies neieraudzīju tevi sev blakus un, pēkšņa impulsa dzīta, metos lejup no skolas jumta, es nepadomāju par tavām ciešanām... par tām ciešanām, ko es sagādāšu savai nabaga mātei... Tāpat kā es nepadomāju par skolas godu... par tās skolas godu, kurā es taču mācījos jau kopš pirmās klasītes un kuras bēniņos es gandrīz vai ik starpbrīdi gulēju ar saviem skolasbiedriem... Man vajadzēja par to padomāt, Ferdinand... Man vajadzēja... Bet es nepadomāju...

FERDINANDS (sev). Viņa izskatās daudz cietusi un pat tāda kā apgarota...

INESE. Vai tu nedusmojies, ka es pie tevis atnācu?

FERDINANDS. Nē. Es esmu laimīgs. Bezgala laimīgs. Tu pat iedomāties nevari, cik grūti man bija bez tevis.

INESE. Piedod man, Ferdinand!

FERDINANDS. Tu taču esi pavisam silta... Silta un sataustāma...

INESE. Jā... Arī es pati par to brīnos...

FERDINANDS (sev). Vai tas būtu ārpriests ar nekrofilu ievirzi? (Inesei.) Vai tu vēlētos tagad ar mani gulēt?

INESE. Nē. Tieši šādi man ir ļoti labi. Es varētu mūžīgi tā stāvēt – ar tevi apkampusies...

FERDINANDS. Tad stāvēsim...

INESE. Stāvēsim...

PĒC VAIRĀKĀM STUNDĀM.

FERDINANDS. Pusastoņi...

INESE. Pusastoņi...

FERDINANDS. Man ir jāiet uz skolu... Pienākums sauc...

INESE. Ej.

FERDINANDS. Bet es vakarā atgriezīšos. Gaidi!

INESE. Es gaidīšu... Es tevi gaidīšu, cik ilgi vien vajadzēs... jo man tagad it nekur nav jāsteidzas... Uz mirušajiem pienākumi neattiecas...

## 12. EPIZODE

### UZ SKOLAS JUMTA

FERDINANDS. Inese! Inese! (Metas pie viņas.)

INESE. Ferdinand! (Skrien pretī.) Ferdinand!...

KRITIENA TROKSNIS UN DAUDZBALSĪGS, TRIUMFĒJOŠS "URRĀ!"

INESE. Mīļais! Mīļais!

FERDINANDS. Neraudi.

INESE. Es neraudu... Tas ir no laimes... Tas ir no bezgalīgas laimes... Lidosim!

FERDINANDS. Uz kurieni?

INESE. Kurp acis rāda! Tagad mums visa pasaule vaļā!...

FERDINANDS. Un mūžība...

## 13. EPIZODE

### SARKANAIS STŪRĪTIS

STRAZDIŅŠ. Biedri, mūsu mīļotais direktors Ferdinands Lušs ir miris. Tā teikt, aizgājis viņsaulē... Traģiskā nelaime notika tieši tai brīdī, kad mūsu mīļotais direktors, pārliecinājies, ka visos viņa skolas stāvos no pagaba līdz pat bēniņiem viss ir kārtībā, gribēja noskaidrot, vai tikpat teicamā stāvoklī atrodas arī jumts... Diemžēl to noskaidrot viņam neizdevās... Vien tik daudz, ka jumts ir slidens... Lai gan nekas vēl nevēsta par ziemas tuvumu... Ko darīt?... Mūsu direktors ir gājis bojā, pildot dienesta pienākumus. Ceru, ka Izglītības ministrija to novērtēs un piešķirs viņam kādu goda nosaukumu pēc nāves. Bet arī mums vajadzētu kaut ko iesākt. Diemžēl direktors nekādus norādījumus mums nav atstājis. Es zvanīju dažādiem atbildīgiem biedriem. Nevienam ne pret ko neiebilst... Varbūt mums mēģināt tagad atbilstoši laika garam demokrātiskā veidā ievēlēt citu direktoru?... Tā teikt, no vairākiem pretendentiem... Es no savas puses tādā gadījumā ieteiktu skolotāju Balodi... Kāpēc te ir tik klusu? Varbūt nobalsosim?

BALODE. Es ierosinu Strazdiņa kandidatūru.

STRAZDIŅŠ. Ļoti labi. Divi pretendenti mums jau ir – vajadzētu vēl trešo...

SAKTIŅA. Skolotājs Rītiņš! Viņš ir jauns un enerģisks!

BALODE. Tādā gadījumā es savu kandidatūru atsaucu.

STRAZDIŅŠ. Ļoti labi. Tātad paliek divi. Es aicinu jūs balsot par skolotāju Rītiņu, jo neesmu vairs ne jauns, ne enerģisks. Lūdzu, sagatavojiet biļetenus.

SAKTIŅA SAGATAVO BIĻETENUS. VISI NOBALSO.

STRAZDIŅŠ. Ar trim balsīm par un vienai atturoties par skolas direktoru ir ievēlēts skolotājs Rītiņš.

SKOLOTĀJA SAKTIŅA PIECEĻAS UN NOSKŪPSTA RĪTIŅU UZ VAIGA.

RĪTIŅŠ (skatītājiem). Cik viņa ir daiļa savā mulsumā... Vajadzēs iecelt par mācību daļas vadītāju...

## 14. EPIZODE

### SKOLA NAKTĪ

RĪTIŅŠ (kabinetā). Nu tas viss ir beidzies! Nu tu esi nosprādzis, vecais nelieti! Nosprādzis, sadedzis un iemūrēts skolas sienā! Un es esmu tavā vietā! Taisnība ir uzvarējusi! (Pagrābj no rakstāmgalda atvilktnes atslēgu saišķi un svinīgi iziet gaitenī.) Tagad šī skola piederēja man! Man! No augšas līdz apakšai! No vienas ārsienas līdz otrai! No direktora kabineta līdz pat tualetēm! No pagriba līdz bēniņiem! No pamatiem līdz pat jumtam! Cik ļoti te viss ir atpalicis no laika! Cik ļoti... (Nonācis līdz bēniņu durvīm, uz mirkli apstājās.) Tas viss ir māņi! Nost ar pagātnes rēģiem! (Atslēdz durvis.)

UZ SOFAS SKŪPSTĪDAMIES SĒŽ FERDINANDS UN INESE.

FERDINANDS (Rītiņam). Tikai nenokrīti. Padomājiet par savu jauno uzvalku.

RĪTIŅŠ. Kas jūs esat?...

INESE. Vai tiešām jūs mūs nepazīstat?

RĪTIŅŠ. Protams, ka es jūs pazīstu... Pat labāk nekā vēlētos... Bet es zinu, ka jūs abi esat miruši un aprakti... Tas ir, viens no jums ir iemūrēts sienā... Kā tas nākas, ka es sastopu jūs šeit?

INESE. Mēs esam dzīvāki nekā jūs! (Smiedamās metas Rītiņam ap kaklu.)

FERDINANDS. Metiet taču mieru visām tām muļķībām un pievienojieties mums! Kāda jēga noņemties ar to idiotisko skolu, kurā tāpat nekas vairs nav glābjams, ja varat pāriet īstajā dzīvē un rokrokā ar mums skraidīt pa saules pielietām pieneņu pļavām, izbaudot, kā puķu kātiņi knakšķēdami lūzt zem jūsu kailajām pēdām! Vai tiešām jums vēl nav apnikusi tā pretīgā miesiskā dzīve?

RĪTIŅŠ. Nē, nav apnikusi!...

INESES SKŪPSTA RĪTIŅU.

FERDINANDS. Droši, droši! Es neesmu greizsirdīgs! Ļaujieties Ineses skūpstiem un topiet taču beidzot laimīgs!

INESE (velk Rītiņu aiz rokas). Nāciet!... Nāciet!...

RĪTIŅŠ. Uz kuriem? Es taču esmu impotents...

INESE. Uz skolas jumtu!... Nāciet!... Metieties lejā un pievienojieties mums!... Nepretojieties!... Kļūstiet taču beidzot laimīgs!... (Kopā ar Ferdinandu izstumj Rītiņu uz jumta.)

FERDINANDS UN INESE. Nu, leciet taču! Leciet!

INESE. Leciet! Leciet!

RĪTIŅŠ (sev). Varbūt pārmet krustu? Mana vecmāmiņa kritiskos brīžos vienmēr tā bija darīja...

FERDINANDS. Leciet! Jūs pat iedomāties nevarat, kas tā ir par baudu!

RĪTIŅŠ (sev). Jāpārmet krusts... Jāpārmet krusts... Bet vai tā nebūs zaimošana?... Savu mūžu taču es neesmu krustus metis... Un es neticu Dievam... Varbūt labāk tomēr nospļauties par visu un lekt?... Ak Kungs, kas par biezu, vilinošu saldmi plūst no apakšas...

INESE. Nu, leciet taču beidzot! Ferdinand, palīdzi viņam!

FERDINANDS TUVOJAS RĪTIŅAM.

RĪTIŅŠ. Pārkrustīšos... un tad leķu...

FERDINANDS JAU PASTIEPJ ROKAS, LAI VIŅU NOGRŪSTU, BET RĪTIŅŠ TIEŠI TOBRĪD NEVEIKLI PĀRMET KRUSTU. FERDINANDS UN INESE IZGAIST. RĪTIŅŠ METAS PIE LŪKAS UN IEKŪLEŅO ATPAKAĻ BĒNIŅTELPĀ.

RĪTIŅŠ. Paldies Dievam! Arī nolādētais dīvāns ir pazudis! Paldies Dievam!

## 15. EPIZODE

### DIREKTORA KABINETS

PUSTUMSĀ IENĀK BALODE UN APSĒŽAS DIREKTORA KRĒSLĀ.

BALODE. Ir nakts. Un arī manā dzīvē nupat ir iestājusies nakts. (Pacēlusi rokas pret griestiem, sauc.) Ak, Ferdinand! Ko man darīt?! Ko man tagad darīt?!

IESLĒDZIS GAIŠMU, IENĀK RĪTIŅŠ UN PĀRSTEIGTS SASTINGST.

RĪTIŅŠ. Labvakar... Ko jūs te darāt?...

BALODE. Vai tiešām to ir tik grūti iedomāties?

RĪTIŅŠ (skatītājiem). Sasodīts... tas nevar būt... Vai tiešām viņa ir iemīlējusies mani?... Un kāpēc gan ne, ja jau pat Saktiņa ir kā traka dēļ manis... (Nodzēš gaismu.)

BALODE (skatītājiem). Viņš visu ir sapratis... Gan manu neprātīgo mīlestību pret Ferdinandu... gan to, cik mēs patiesībā bijām tuvi... gan to, kurā mēnesī ir mūsu gaidāmais bērns... Viņš visu ir sapratis un nolēmis mani nogalināt... Viņa naidis pret Ferdinandu ir tikpat neremdināms, kā savulaik bija zemiskā Saljeri naidis pret neatkārtājamo Mocartu...

RĪTIŅŠ IEDEDZ GALDA LAMPU UN DREBĒDAMS NOSTĀJAS BALODEI BLAKUS.

BALODE (skatītājiem). Maniaks... Viņš mani tagad nosītīs ar kādu cietu priekšmetu... Varbūt ar vāzi... Nē, tā saplīsīs... Ar konjaka pudeli... Bet vai viņš zina, kur tās stāv?... Gan jau zina... Skaidrs, ka ir uzokšķerējis, nelietis... Nē, tā arī saplīsīs... Bet viņam tas droši vien ir vienalga... Ar pirmo sitienu parasti nosist neizdodas... Viņam būs jāņem otru pudeli... Varbūt pat trešo un ceturto... Rīt te viss smirdēs pēc konjaka... Nē, smaržos... Ferdinands taču teica, ka konjaks smaržojot... Smirdot tikai rozes... un maijpuķītes... un ceriņi... Un ievas Gaujmalā... Nu, kāpēc viņš nesit?!... Es taču esmu gatava!... No rīta skolas apkopēja te atradīs manu pēc konjaka smaržojošo līķi... Mirusi no

pārdzeršanās... Tāds būs medicīniskās ekspertīzes slēdziens... Pašnāvība... Ieņēmusi nāvējošu konjaka devu... Un neviens nekad neuzzinās patiesību... Nu, kāpēc viņš kavējas?! Vai tiešām ir tik grūti pieiet pie medikamentu skapīša un paņemt dažas konjaka pudeles?!...

RĪTIŅŠ (skatītājiem). Ak Dievs... cik strauji un kaisli viņa elpo... Cik augsti un satraucoši cilājas viņas krūtis... Šī cienījamā pedagoģe mani mīl... Šī cienījamā pedagoģe vēlas, lai es viņu iegūstu... Bet es taču esmu impotents!... Es taču biju izlēmis visu savu turpmāko dzīvi veltīt skolas tālākai uzplauksmei... Bet tagad te... mīlā pievērtām acīm... muti kautri uz augšu pacēlusi... kvēlā lieglaimē manu atsaucību gaidīdama... sēž šī cienījamā sieviete... Bet ko lai es daru?!... Ak vai!... Mans pienākums ir vismaz izlikties, ka arī manās krūtīs bango neprātīga mīlestība pret viņu... Uz skūpstu taču ir spējīgs arī impotents vīrietis!...

BALODE (skatītājiem). Viņš acīmredzot nespēj tomēr izšķirties par slepkavības veidu. Var gadīties, ka viņam sameties žēl konjaka un viņš nolēmis dot priekšroku nožņaugšanai... Nu, ko – lai būtu nožņaugšana – ka tik ātrāk beigas... (Paceļ augstāk zodu.)

RĪTIŅŠ SAŅĒMIES SKŪPSTA BALODI.

BALODE (ieelpas pauzēs skatītājiem). Ak Dievs!... Ko tas nozīmē?!... Šis maniaks ir nolēmis mani pirms noslepkavošanas izvarot... Viņš ir nolēmis apgānīt klēpi, kurš savās dzīlēs briedina Ferdinanda Luša perspektīvo augli... Varbūt, ka viņš pat ir nolēmis abus pasākumus veikt vienlaicīgi...

RĪTIŅŠ (atrāvies no skūpsta, skatītājiem). Šķiet, ka man izdevās viņu pārliecināt par savas kaisles neviltotību... Bet ko darīt tālāk?... Ak Dievs!... Nu, kāpēc viņa tagad tā sēž, satraukti elpodama?!... Bet, protams – viņas rīcība ir gluži loģiska... Vispirms skolotāja Balode lika taktiski manīt, ka mīl mani... Tagad... guvusi apstiprinājumu manai pretmīlai... viņa gaida mūsu attiecību dabisku turpināšanos... Bet, ja es izrādīšu gatavību iet tālāk, tad drīz vien atklāsies mana nelaimīgā impotence... Un viņa sāks apšaubīt manu jūtu patiesumu... Ak Dievs!... Būtu jel kāds ienācis vai kā citādi!... Nē, es nedrīkstu ilgāk kavēties – tas var samulsināt un pat aizvainot cienījamo pedagoģi... Man ir jāsaņemamas un tikpat ticami kā iepriekš jānotēlo vēl neprātīgāks kaisles izvirdums... (Sev.) Uz priekšu, direktor Rītiņ!... (Nokrīt uz ceļiem. Balodei.) Mīļā! Mana vienīgā! Nevienu nekad mūžā es vēl neesmu mīlējis tik ļoti kā jūs!...

BALODE (skatītājiem). Te kaut kas nav kārtībā... Šis nelietis drīzāk izskatās pēc iekāres pilna mīlētājam, nevis pēc maniākāla slepkavas... Ko man darīt?... Mēģināt izmantot viņa iespējamās jūtas?... Bet kā?... Un, ja nu tā patiešām ir mīlestība?... Es nedrīkstu tagad domāt par sevi... Varbūt, ka ir radusies iespēja izglābt Ferdinanda Luša vēl nedzimušo bērnu?... Ferdinands ir miris. Es šeit pirmīt saucu pēc viņa padoma... Un, ja nu tas ir Ferdinands, kurš atsūtījis šurp Rītiņu un vispār – norāda man turpmāk ejamo ceļu?... Varbūt, ka direktori ir mans liktenis?... Jāpaļaujas uz intuīciju.

RĪTIŅŠ (skatītājiem). Ārprāts... Man vairs tālāk nav kur iet... Jātēlo, ka esmu gatavs stāties ar viņu tūlītējos sakaros... un jāpaļaujas uz negaidītu veiksmi... Varbūt, ka tomēr kāds ienāks?... Skolas sargs, teiksim... Jā, viņš ir mana vienīgā cerībā, jo kurš gan cits te tagad pēkšņi varētu ienākt?... Nu, tad – ar dievpalīgu?... (Novieto Balodi uz rakstāmgalda.)

BALODE (skatītājiem). Varbūt, ka tas ir simboliski...

BALODE. Ja ko darām, tad pēc iespējas ātrāk!

RĪTIŅŠ (skatītājiem). Es neesmu impotents! Es esmu normāls vīrietis! Lai dzīvo!... Žēl, ka es to nezināju tad, kad ciemojos pie skolotājas Saktiņas... Bet varbūt, ka tad es tomēr biju impotents, bet tagad skolotāja Balode, pateicoties savai lielajai pedagoģiskajai pieredzei, mani ir izārstējusi?... Jā, citādi tas nevarētu būt... Ak, skolotāja Saktiņa... Kā lai aizmirst viņas slaidās, valdzinošās krūtis!... (Nevilšus iesmejas.)

BALODE. Kas jums šai pasākumā liekas tik smieklīgs?

RĪTIŅŠ. Nekas... Es... es...

BALODE. Manuprāt tas ir liels gods, ja jums, tūlīt pēc stāšanās direktora amatā, atdodas ilggadēja un cienījama skolas darbiniece!

RĪTIŅŠ. Jā, jā, protams... Es saprotu...

BALODE. Un ņemiet vērā, ka jūs neko paliekošu skolas vēsturē vēl neesat paveicis! Tātad šis mans cieņas apliecinājums jums ir avansā!

RĪTIŅŠ. Es saprotu...

BALODE. Tāpēc nepieviliet uz jums liktās cerības!

RĪTIŅŠ. Es centīšos...

BALODE. Jūs nedrīkstat būt vieglprātīgs!

RĪTIŅŠ. Nekādā ziņā...

BALODE. Ar ko jūs esat nolēmis sākt?

RĪTIŅŠ. Nu... ar sekmības procenta paaugstināšanu...

BALODE. Manuprāt jums pirmkārt vajadzētu parūpēties par pieminekļa uzstādīšanu savam diženajam priekštecim ilggadējam skolas direktoram Ferdinandam Lušam!

RĪTIŅŠ. Jā, jā, protams...

PIE DURVĪM ATSKAN KLAUVĒJIENS.

RĪTIŅŠ. Kas tur ir?

SARGS. Tas esmu es – sargs...

RĪTIŅŠ. Ko jums vajag?

ATVERAS DURVIS, UN UZ SLIEKŠŅA SAMIEGOJIES NOSTĀJAS JAUNAIS SKOLAS SARGS.

RĪTIŅŠ. Vai kas atgadījies?

SARGS. Piedošanu... Man pa miegam likās, ka kāds kaut kur kliez...

RĪTIŅŠ. Es ceru – šī ir pēdējā reize, kad jūs atļaujaties darbavietā gulēt?

SARGS. Jā, jā, protams!... Piedošanu...

RĪTIŅŠ. Vai citu problēmu jums nav?

SARGS. Nē, direktor...

RĪTIŅŠ. Tad atgriezieties savā postenī un parūpējieties, lai turpmāk man pret jums nekādu pretenziju nebūtu.

SARGS. Atvainojiet, direktor... Nekad vairs... Nekad...

BALODE. Bravo, direktor!... Tieši tā jūsu vietā... būtu rīkojies arī Ferdinands...

SEKSS LĪDZ UZVAROŠAJAM FINĀLAM, SKAN DZIESMA:

Jel iededz, dzimtā skola,  
Man krūtīs optimismu!  
Es svinīgi tev solu  
Būt atbildīgs par visu!

BEIGAS

1989